Ազգ

Azg
armenian daily

11 ՅՈՒՆԻՍ 1996, ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ # 106 (1112)

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆ

Ստորագրվեց թուրք-ադրբեջանական ռազմական համագործակցության պայմանագիրը

10 ՅՈՒՆԻՍ, «ԱԶԳԱՅՆՈՒԹՅՈՒՆ»։ Ադրբեջանի պաշտպանության նախարար գեներալ Սեֆեր Աբիեւն ու Թուրքիայի զինված ուժերի շտաբի պետ Իսմայիլ Հաքքի Կարադայը երկուշաբթի օրը Անկարայում ռազմական համագործակցության պայմանագիր են ստորագրել։ DPA գերմանական լրատվական գործակալությունը հաղորդել է, որ այդ պայմանագրի համաձայն երկու երկրները պետք է ընդարձակեն համագործակցությունը զինվորական ուսուցման, զորավարժությունների, ռազմական արդյունաբերության եւ տեխնոլոգիաների զարգացման բնագավառներում։ Բացի այդ, Թուրքիան եւ Ադրբեջանը համագործակցելու են ռազմական բժշկության, արդարադատության, պատմության եւ քարտեզագրության բնագավառներում։ Ադրբեջանի պաշտպանության նախարարը հայտարարել է, որ Թուրքիայի հետ ռազմական համագործակցության ընդարձակումը թույլ կտա հզորացնել ադրբեջանական բանակը։ DPA-ն հաղորդել է, որ հայ-ադրբեջանական հակամարտության ընթացքում Թուրքիան աջակցում է Ադրբեջանին։

ԱՅԺՄ

Խաժակ արք. Պարսամյանը Մոսկվա ժամանեց որպես դիտորդ նախագահական ընտրության

Հայ եկեղեցու Ամերիկայի արեւելյան թեմի առաջնորդարանից մեր ստացած հաղորդագրությունը տեղեկացնում է, որ հունիսի 10-ին Մոսկվա է ժամանել թեմի առաջնորդ Խաժակ արք. Պարսամյանը, որպես «Խղճմտանքի կոչ» կրոնական հիմնարկության դիտորդների խմբի անդամ, հետեւելու հունիսի 16-ին Ռուսաստանում տեղի ունենալիք նախագահական ընտրություններին։ Խմբին մաս են կազմում նաեւ ամերիկյան տարբեր եկեղեցիների մի շարք հայտնի պատասխանատուներ, որոնք Մոսկվայում հանդիպումներ են ունենալու ՌԴ հանձնաժողովի նախագահի, Ռուսաց Ալեքսիյ 2-րդ պատրիարքի, խաղաղագետների, տարբեր կազմակերպությունների պատասխանատուների, քաղաքական, մահմեդական ու հրեա հոգեւոր ղեկավարների, անշուշտ նաեւ նախագահական թեկնածուների, այդ թվում Բորիս Ելցինի եւ Գենադի Զյուգանովի հետ։

Բացի բուն ընտրություններից, որոնց հետեւելու են շուրջ 500 միջազգային դիտորդներ, Խաժակ Սրբազանը ու հիմնարկության մյուս ներկայացուցիչները հետեւելու են այն բանին, թե ընտրությունները ի՞նչ ազդեցություն կարող են ունենալ Ռուսաստանում կրոնական ազատությունների եւ հանդուրժողականության հարցում։ Այնուհետեւ պատրաստելու են իրենց պաշտոնական հայտարարությունը։

«Խղճմտանքի կոչ» հիմնարկությունը ստեղծվել է 1965 թ-ին, ռաբբի Արթուր Շնայերի կողմից։ Նրա գործունեության դաշտը եղել է 4 ցամաքամասերում խղճի ու կրոնի ազատության պաշտպանման հարցը, ջանացել է խաղաղ կարգավորել ցեղային հակամարտությունները, խաղաղություն հաստատել թեժ կետերում։

ԱՄՆ կառավարությունը հակազդեց Ներկայացուցիչների տան որոշմանը

ՎԱՇԻՆԳՏՈՆ, 10 ՅՈՒՆԻՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ։ Ամերիկյան կառավարությունը հակազդել է Ներկայացուցիչների տան առաջարկներին, ըստ որոնց Թուրքիան պետք է ճանաչի Հայկական ցեղասպանությունը՝ 1997 բյուջետային տարում տնտեսական օժանդակություն ստանալու համար։ ԱՄՆ-ի Պետդեպարտամենտի ներկայացուցիչ Նիկոլաս Բըռնսի վերոհիշյալ հայտարարությունը գոհունակություն է պատճառել Թուրքիայի արտգործնախարար էմրե Գյոնենսայինին։ «Թուրքիան Կառավարության Եվրոպայի խաղաղականության մեջ հիմնական է։ Թուրքական կառավարության հետ լավ հարաբերություններ ունենք եւ ցանկանում ենք, որ դրանք շարունակվեն», ասել է Բըռնսը։ ԱՄՆ-ի Պետդեպարտամենտի ներկայացուցիչը շեշտել է, թե ուշադրությամբ հետեւում են Թուրքիայի վերջին իրադարձություններին եւ ընդգծել է, որ բոլոր դեպքերում պետք շարունակվեն թուրք-ամերիկյան հարաբերությունները։ «Մենք չենք միջամտի նոր կառավարության կազմվելուն։ Այդ խնդիրը թուրք ժողովրդին ու խաղաղագետները պետք է լուծեն», ասել է Բըռնսը եւ ավելացրել. «Վստահեցնում եմ, որ ինչպիսի կառավարություն էլ կազմվի, ԱՄՆ-ը ունի ազգային շահեր, որոնք պետք է պաշտպանի։ Այդ ազգային շահերը պահանջում են, որ Թուրքիայի հետ հարաբերությունները շարունակվեն։ Չգտնում ենք Թուրքիայի հետ ունենալ գործուն եւ ամուր հարաբերություններ»։

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ

«Պատմության խորքերից եկող կապերը պարտադրում են սերտացնել համագործակցությունը»

Հայ-եգիպտական միջկառավարական տնտեսական հանձնաժողովի անդրանիկ նիստը

ՄԱՐԻՆԵ ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ

Նորերս այցով Հայաստան ժամանած Եգիպտոսի Արաբական Հանրապետության կառավարական պատվիրակությունը գլխավորությամբ ԵԱՀ էկոնոմիկայի եւ միջազգային համագործակցության նախարար, հայ-եգիպտական միջկառավարական տնտեսական հանձնաժողովի համանախագահ տիկին Նավալ ալ-Տատավիի, կիրակի առավոտյան հանդիպում ունեցավ լրագրողների հետ ՀՀ կառավարության ընդունելությունների տանը։ Բարձրաստիճան հյուրերը ժամանել էին ծավալելու հայ-եգիպտական միջկառավարական տնտեսական հանձնաժողովի անդրանիկ նիստին, որն ուղղված է երկու երկրների միջեւ կապերի սերտացմանը։ Առավոտյան ժամանակի սղության պատճառով խնդիրը հյուրերի եւ հյուրընկալների ելույթները, ում եւ լրագրողներից երկու միայն կարողացան հարց տալ։ Հյուրերը կարեւորեցին իրենց հանդիպումները ՀՀ նախագահի, վարչապետի հետ, գնահատելով դրանք որպես «դարերի խորքում հաստատված հարաբերությունների շարունակություն»։ Տիկին ալ-Տատավին ՀՀ նախագահին էր հանձնել ԵԱՀ նախագահ Հոսնի Մուբարաքի ուղերձը։ Իր հերթին ՀՀ նախագահը Հայաստան այցելելու հրավեր է փոխանցել պրն Մուբարաքին։ Նմանապես պրն Բագրատյանը հրավեր է եղել ԵԱՀ վարչապետ դոկտոր Քամալ Էլ Գանզուրին, որը առաջին անգամ Հայաստան է այցելել 1993-ին, փոխվարչապետի պաշտոնում։

Տես # էջ 2

ԴԻՏԱՐԿՈՒՄՆԵՐ

Ռուսաստանի նախագահի ընտրությունները կազդեն ողջ աշխարհի վրա

Ելցինը կարող է շահել տասանվորների 20 տոկոսը

ՎԱՀՐԱՄ ԱԹԱՆԵՍՅԱՆ

Ռուսաստանի նախագահի ընտրություններին մնացել են հաշված օրեր։ Բնականաբար, Հայաստանում եւս թե մամուլը, թե զանգվածային լրատվության մյուս միջոցները հետեւում են նախընտրական պայքարի ընթացքին։ Թե ինչպիսի՞ն է հայ հասարակայնության տարբեր խավերի ընդհանուր դիրքորոշումը, ինչպիսի՞ կարծիքներ կան, փորձեցինք պարզել Հայաստանի գիտությունների ազգային ակադեմիայի սոցիոլոգիական հետազոտությունների կենտրոնի տնօրեն Գեւորգ Պողոսյանի հետ ունեցած զրույցի միջոցով։ Նրա ասելով, կենտրոնը նման հետազոտություններ չի արել, պարզելու համար, թե ինչպիսին է բնակչության վերաբերմունքը այդ ընտրությունների նկատմամբ։ «Չենք կատարել այն պարզ պատճառով, որ այդպիսի ուսումնասիրությունները արվում են, երբ լինում են պատվիրատուներ, իսկ ակադեմիայի գումարները բավարար չեն նման աշխատանքների համար», ասաց տնօրենը։ Բայց նա հայտնեց իր դիտարկումները, որոնք հիմնված են մամուլի ուսումնասիրման արդյունքների վրա։ Նրա ասելով, ինչ-նականում Հայաստանի բնակչությունը հակված է դեպի Ելցինյան թեւը։ Իհարկե, նրա դեմ ելնելով, պատ չի արտացոլում բոլոր խավերի կարծիքները, այն առումով, որ Հայաստանում հստակ գոյություն ունի մի մեծ սոցիալական խավ, որը խանդավառությամբ կդիմավորի Զյուգանովի հաղթանակը։ Դրանում, ըստ զրուցակցիս, կասկած չկա, քանի որ Ռուսաստանում այդ սոցիալական խավի վրա հենվում է Զյուգանովը, իսկ մեզ մոտ կոմունիստական կուսակցությունը եւ նրա առաջնորդները։

Այլ հարց է, թե որքանով նպաստավոր կլինի Հայաստանի համար Ռուսաստանում իշխանությունների փոփոխությունը։ Գեւորգ Պողոսյանի կարծիքով, Ելցինը լինելով դեմոկրատական ուժերի ներկայացուցիչ, նույնպես որոշակի սոցիալական բազա ունի։ Դրանք ոչ միայն գործարարներն ու բանկիրներն են, այլեւ այն երիտասարդները, որոնք զգացին ազատության համը եւ տեսան, որ ազատականացումը անձնական հնարավորություններ է բացում։ Այդ սոցիալական խավն էլ կողմնակից է դեմոկրատացմանը եւ ազատականացմանը։ Բայց դրա հետ մեկտեղ, կա սոցիալական մի շերտ, որի կարծիքով մեր դեմոկրատները գործը տապալեցին, բնակչությանը հասցրեցին աղքատացման եզրին։ Գեւորգ Պողոսյանի ասելով, այստեղ մեծ ճշմարտություն կա, քանի որ ըստ տպագրված տվյալների, Ռուսաստանի բնակչության 63 տոկոսն է գտնվում աղքատության եզրին, Ադրբեջանում 90-95 տոկոսը, Հայաստանում մոտավորապես 80 տոկոսը։

Տես # էջ 8

Բաքուն «սպառնում է» հրաժարվել ամերիկյան օգնությունից

ԲԱՔՈՒ, 10 ՅՈՒՆԻՍ, ՓԱՍՏ-ԱԼ։ Պաշտոնական Բաքուն մեղադրանք է ներկայացրել ԱՄՆ-ի Ներկայացուցիչների տանն այն բանի համար, որ Ադրբեջան օժանդակություն ուղարկելու հարցը կապվում է Լեռնային Ղարաբաղ օգնություն ուղարկելու հետ։ Ադրբեջանի արտգործնախարարության ԱՄՆ-ի եւ Կանադայի հետ կապերի բաժնի ղեկավար Մեհդիեւը Քլինթոնի վարչակազմին եւ Սենատին կոչ արեց չընդունել լրամշակումը, որպեսզի այն չդառնա օրենք։ Կոնգրեսական Ջոն Փորթերի կողմից ներկայացված եւ Ներկայացուցիչների տան կողմից ուղղակի երեք օրն ընդունված լրամշակումը նախատեսում է վերականգնել Ադրբեջանին հասկացվող օգնությունը եւ ենթադրում է Ադրբեջան ուղարկվելիք յուրաքանչյուր յոթ դոլլարի դիմաց Լեռնային Ղարաբաղ ուղարկել մեկ դոլլարի համարժեք օգնություն։ Վաշինգտոնում ԱՄՆ-ի դեսպանը հայտարարել է, թե հնարավոր է, որ Ադրբեջանը հրաժարվի ամերիկյան օգնությունից, քանի որ «Ներկայացուցիչների տան կողմից կատարված լրամշակումը մեխանիկորեն ճանաչում է Լեռնային Ղարաբաղը որպես առանձին միավոր»։

ՀՀ նախագահը այսօր մեկնում է Ֆրանսիա

Հունիսի 17-ին՝ Հունաստան

ԵՐԵՎԱՆ, 10 ՀՈՒՆԻՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ – ՀՀ ՆԱԽԱԳԱՀԻ ՄԱՄՈՒԼԻ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆ։ Հունիսի 11-ին երկօրյա պաշտոնական այցով Ֆրանսիա է մեկնում ՀՀ նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը։ Նրա գլխավորած պատվիրակության կազմում են Հայաստանի արտգործնախարար Վահան Փափազյանը, ազգային անվտանգության նախարար Սերժ Սարգսյանը, էներգետիկայի նախարար Գագիկ Մարտիրոսյանը, կապի նախարար Գրիգոր Պողոսյանը, պաշտոնական այլ անձինք։ Պաշտոնական այցի ընթացքում նախատեսված են Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի հանդիպումները Ֆրանսիայի նախագահ Ժակ Շիրակի, վարչապետ Ալեն Ժյուպեի, ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի գլխավոր տնօրեն Ֆեդերիկո Մայորի, պաշտոնատար այլ անձանց հետ։ Նախատեսված է հանդիպում նաեւ Ֆրանսիայի ձեռնարկատերերի ազգային կենտրոնում։ Այցի արդյունքում նախատեսված է, որ կստորագրվեն երկու փաստաթղթեր՝ ներդրումների փոխադարձ պաշտպանության եւ խրախուսման կոնվենցիա եւ... էներգետիկայի բնագավառում հայ-ֆրանսիական համագործակցության վերաբերյալ։ Հունիսի 17-ից մեկ օր տեղի կունենա ՀՀ նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի այցը Հունաստան, Հունաստանի Հանրապետության նախագահ Ստեֆանոպուլոսի հրավերով։ Նախատեսված է, որ պաշտոնական այցից հետո ՀՀ նախագահը կայցելի նաեւ Սալոնիկ։

Մինչեւ հուլիսի 7-ը ռուս զինվորները դուրս կգան չեչենական գյուղերից

10 ՅՈՒՆԻՍ, BBC։ Նազրանում վերսկսված բանակցություններում Ռուսաստանի եւ չեչեն անջատողականների պատվիրակությունները երկուշաբթի երեկոյան եզրափակիչ 2 արձանագրություն են ստորագրել. առաջինը վերաբերում է ռազմական հարցերին, իսկ երկրորդը՝ ռազմագերիների ազատագրմանը։ Եզրափակիչ հայտարարությունում ասված է, որ ռուսական զորքերը չեչենական գյուղերից պետք է դուրս բերվեն մինչեւ հուլիսի 7-ը, իսկ գրոհայինները՝ զենքերը պետք է հանձնեն մինչեւ օգոստոսի 7-ը։ Զորքերի լրիվ դուրսբերումը ծրագրված է իրագործել օգոստոսի վերջին։ Չեչենական խորհրդարանի ընտրությունները հետաձգվելու են։ Չեչնիայի առապագա կարգավիճակն այդ փաստաթղթերում չի դիտարկվում։

Իսրայել-«Հըզբոլլահ» բախումները շարունակվում են. երկուստեք զոհեր

10 ՅՈՒՆԻՍ, «ԱԶԳԱՅՆՈՒԹՅՈՒՆ», ՌՈՅԹԵՐ, BBC։ Հարավային Լիբանանում, իսրայելցիների ինքնահռչակ անվտանգության գոտում, «Հըզբոլլահ» մահմեդական շարժման զինյալները երկուշաբթի օրը հարձակվել են իսրայելցի զինվորների վրա։ Բախման ընթացքում զոհվել է 5, վիրավորվել՝ 6 իսրայելցի զինվոր։ Ի պատասխան դրան, իսրայելցիները հրետակոծել են այն շրջանը, որտեղ, ըստ ենթադրությունների, դիրքավորվել են «Հըզբոլլահի» մարտիկները։ Հրետակոծության հետեւանքով զոհվել է Լիբանանի բանակի 1 սերժանտ եւ վիրավորվել 1 խաղաղ բնակիչ։ Այդ ռազմական գործողությունից մի քանի ժամ առաջ Երուսաղեմից դեպի հարավ-արեւմուտք տանող մայրուղում հրացանից գնդակահարվել է 1 մեքենա։ Զոհվել են երկու հրեա ամուսիններ։ Մեքենայի ետեւի նստարանին մի ծծկեր երեխա է հայտնաբերվել, որն անվնաս է մնացել։ Իսրայելական ոստիկանությունը հայտնել է, որ ականատեսների վկայությամբ, կրակողները դեպի վայրից փախել են Հեբրոն քաղաքի ուղղությամբ։ Իսրայելի անվտանգության ուժերը Հեբրոնում սկսել են նրանց փնտրելու եւ բռնելու գործողությունը։

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

տեղական

Սկիզբը էջ 1

Ինչպես տեղեկացրեց ՀՀ արդարադատության նախարար Ա. Սաֆարյանը, երկու պետությունների համագործակցությունն սկսվել է շատ ավելի վաղ: Սկիզբը բերեւս 1992 թ. Լ. Տեր-Պետրոսյանի այցելությունն էր ԵԱՀ: Դրանից հետո ստեղծվել են բավականաչափ հոգեգիտական կապեր: Միայն վերջին երկու տարիներին փոխայցելություն են կատարել շուրջ 30 պատվիրակություններ: Համագործակցությունը զարգանում է տարբեր բնագավառներում: Հայաստանից դեսպանն այստեղ ավելացրեց, որ Եգիպտոսը Հայաստանից գնել է երկու «մեծ մեքենաներ, այնպես որ, համագործակցության դեպքում դժվարությունների սահմանները հաղթահարվում են»: Թե ինչ մեքենաներ էին դրանք, որ ձեռնարկության արտադրանքը եւ առեւտրական խորհուրդ ձեռնարկությունների հետ ինչ կապեր հաստատվեցին՝ ժամանակի սղության պատճառաբանությամբ լրագրողներին հնարավորություն չտրվեց պարզել:

Հանդիպումների արդյունքում, ասուլիսից հետո, ստորագրվեցին կան գործընթացի, գիտության ասպարեզի նորույթների, ինչպես եւ վարակիչ հիվանդությունների, համաճարակների մասին տեղեկատվության փոխանակման, դեղորայքի արտադրության եւ այն մասին, թե ինչպես օգնել բժշկագիտական բնագավառում ծայրահեղ իրավիճակում հայտնված երկու երկրների քաղաքացիներին եւ այլն: Ինչպես տեղեկացրեց ՀՀ առողջապահության փոխնախարար Դ. Դումանյանը, հայկական կողմը կուսումնասիրի եգիպտական դեղորայքի գրանցման կարգը, որակը, տնտեսա-

ՄԻՋՊԵՏԱԿԱՆ

«Պատմության խորքերից եկող կապերը պարտադրում են սերտացնել համագործակցությունը»

140 մասնակիցներ դասընթացներ են անցել Եգիպտոսում եւ, ինչպես նշեց ԵԱՀ-ում Հայաստանի արտակարգ եւ լիազոր դեսպան Էդվարդ Նալբանդյանը, «կարեւոր է, որ եգիպտական կողմը ստանձնել է բոլոր ծախսերը»: Պրն Սաֆարյանն ավելացրեց, որ արդարադատության նախարարությունների համագործակցությունն սկսվել է դեռ երեք տարի առաջ: Նախարարների փոխայցելությունները, հատկապես այս տարվա ապրիլին պրն Սաֆարյանի գլխավորած պատվիրակության այցը, գոհացնող արդյունքներ են ունեցել, պայմանագրեր են կնքվել տնտեսության բնագավառին առնչվող բոլոր նախարարությունների հետ: «Մեր նախարարության համագործակցության առաջին փաստաթուղթը ստորագրվել է Եգիպտոսի արդարադատների միության հետ»: Հայաստանի արդարադատները Կահիրեում երկու անգամ մասնակցել են առեւտրաարդարադատական ցուցահանդեսի եւ հետաքրքրություն առաջացրել: Մասնավորապես, հետաքրքրություն է դրսեւորվել փորձագիտական արտադրատեսակների նկատմամբ: ՀՀ «Ներդրումների խրախուսման եւ փոխադարձ պաշտպանության մասին համաձայնագիր» եւ «Առողջապահության բնագավառում համագործակցության մասին համաձայնագիր»: Լրագրողներին ներկայացվեց նաեւ ներդրումներ կատարող ամենամեծ եգիպտական ընկերությունը՝ Արաբ կապալառուների եւ ներդրողների միությունը, որի հիմնադիր կապիտալը 3 մլրդ եգիպտական գինե է (3 մլրդ ԱՄՆ դոլար): Միությունը գործակցում է 22 գործընկերների հետ եւ կատարում ներդրումների 50 տոկոսը: Աշխարհի 15 ընկերություններ մատակարարում են նրան անհրաժեշտ ինֆորմացիայով: Միությունը համագործակցում է նաեւ միջազգային տնտեսական կառույցների միջոցով, միաժամանակ պատրաստակամ է այս տարածաշրջանի հետ համագործակցության համար:

ԵԱՀ առողջապահության փոխնախարար դոկտոր տիկին Մադդա էլ-Շերբինը ներկայացրեց ՀՀ առողջապահության նախարարության հետ մշակված մի փաստաթուղթ, որտեղ խոսվում է փորձի եւ մասնագետների փոխանակման, ուսումնանին եւ բուժ. այցով (առաջարկներ կան բազմաթիվ երկրներից), կրնքի մասնագիտին ու որակյալը: Մեր հարցին, թե նախարարությունը չի՞ առաջարկել համատեղ ձեռնարկություններ ստեղծել հայկական արժեքավոր դեղամիջոցների արտադրությունը նորոգելու համար, պրն Դումանյանը պատասխանեց, որ «չի բացառվում, բայց դա երկարատեւ ու դժվարին ճանապարհ է»:

Կիրակի երեկոյան եգիպտական պատվիրակությունը հանդիպում ունեցավ նաեւ շինարարության նախարարությունում, որտեղ քննարկվեցին ներդրումների հնարավորությունները, կոմունալ տնտեսության խնդիրները: Եգիպտական կողմն իր առաջարկները ներկայացրեց կամրջաշինության, բնակարանային շինարարության ասպարեզում, որը հայկական կողմը քննության կառնի եւ կխոսվի հետագա հանդիպումների ժամանակ:

Հայ-եգիպտական հարաբերությունները զարգացման հեռանկարներ ունեն նաեւ բանկային համակարգի, օդագնացության, գյուղատնտեսության, մշակույթի եւ այլ ասպարեզներում:

ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎ

Ընտրվեց ԱԺ Վերահսկիչ պալատի նախագահ

Եւ առանց գլխացավանքի

ԱԺ-ի հունիսի 10-ի նիստում Վերահսկիչ պալատի ՀՀ օրենքի համաձայն ԱԺ նախագահ Բ. Արարքցյանը ներկայացրեց Պալատի նախագահի թեկնածությունը՝ ի դեմս Աշոտ Թավադյանի: Պրն Արարքցյանը նշեց, թե գերադասելի է, որ Պալատի նախագահը լինի անկախ մարդ, որպեսզի չներկայացնի որեւէ կուսակցության շահերը:

Ա. Թավադյանը ներկայացրեց ԱԺ Վերահսկիչ պալատի նախագահի ֆունկցիաները, որոնք սահմանված են օրենքով: Ի պատասխան պատգամավոր Գ. Թադեւոսյանի (ՀԿԿ) այն հարցին, թե ինչպես է պատկերացնում միջազգային վարկերի մարման մեխանիզմները, պրն Թավադյանը նշեց դրանցից մի քանիսը՝ ներքին փոխառություններ, վարկային էմիսիա, երկարաժամկետ վարկեր, ծախսերի կրճատում:

Նա նշեց, որ Պալատի նախագահի գործունեությունը ոչ միայն վերահսկողական պետք է լինի, այլ նախեւառաջ նպաստի բյուջեի կատարմանը: Պրն Թավադյանի թեկնածությունը խիստ կարճ ելույթով պաշտպանեցին ԱԺ համապատասխան հանձնաժողովի նախագահը եւ Խոսրով Հարությունյանը: Քննարկում չկայացավ, ինչը որոշակիորեն մտահոգեց ԱԺ նախագահին: Սակայն նման իրավիճակը նա բացատրեց այն հանգամանքով, որ բոլորը համաձայն են առաջարկվող թեկնածության հետ: Կարծում ենք, նման համառոտ «քննարկումները» ԱԺ-ում ավելի ու ավելի կմեծանան: Կանոնակարգի 54-րդ հոդվածի համաձայն էլեկտրոնային համակարգի միջոցով գաղտնի քվեարկությամբ 135 «կողմով» եւ 1 «դեմով» ԱԺ-ն հաստատեց Աշոտ Թավադյանի թեկնածությունը Վերահսկիչ պալատի նախագահի պաշտոնում: Նա ծնվել է 1953 թ. Երեւանում: Ավարտել է ԵՊՀ-ի տնտեսագիտության ֆակուլտետը, տնտեսագիտության դոկտոր է, ԵրԺՏԻ-ի պրոֆեսոր: Թեկնածուական թեզը պաշտպանել է Մոսկվայի տնտեսամաթեմատիկական ինստիտուտում, ուր եւ դոկտորական թեզ է պաշտպանել՝ նվիրված տնտեսագիտական ցուցանիշների փոխկապակցվածությունների հետազոտմանը: Ֆինանսատնտեսական բնույթի հոդվածներ է գրել մեր մամուլում, այդ թվում՝ «Ազգում»:

Ն. Մ.

ԴԻՎԱՆԱԳԻՏԱԿԱՆ

Փոփոխություններ Ֆրանսիայում ՀՀ դեսպանատանը

«Յառաջ» օրաթերթը հունիսի 5-ի համարում արձագանքել է մայիսի 31-ին Ֆրանսիայում Հայաստանի Հանրապետության դեսպանատանը կայացած մամլո ասուլիսին, որի ընթացքում դեսպան Վիգեն Չիտեչյանն անդրադարձել է դեսպանատան անձնակազմի փոփոխությանը: Դեսպանը հայտնել է, որ առաջին քարտուղար եւ մամուլի բաժնի պատասխանատու Հայկ Գասպարյանը մեկ տարվա պաշտոնավարությունից հետո վերադառնում է Երեւան եւ նրա փոխարեն Հայաստանից ժամանել ու արդեն աշխատանքն է սկսել Ռուբեն Խաչատրյանը: Պրն. Չիտեչյանը հայտնել է նաեւ, որ այսուհետեւ դեսպանատան աշխատակազմին մաս է կազմելու նաեւ Քրիստիան Տեր-Ստեփանյանը, որ մինչ այդ ՀՀ ներկայացուցիչն էր Եվրամիությունում:

Տասը օրում քառասուն ստորգետնյա ցնցումներ Հայաստանում

ԵՐԵՎԱՆ, 10 ՀՈՒՆԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Հունիսի 9-ի առավոտյան Հայաստանի հյուսիս-արեւմտյան շրջանում գրանցվել է երկրաշարժ: Ինչպես Նոյյան Տապան գործակալության թղթակցին տեղեկացրին ՀՀ սեյսմիկ պաշտպանության ազգային ծառայությունից, էպիկենտրոնում (Վանդիվան գյուղ) ստորգետնյա ցնցումների ուժգնությունը հասել է մինչեւ 5,5 բալի ըստ 12 բալանոց սանդղակի: Նույն աղբյուրի համաձայն, մայիսի 29-ից մինչեւ հունիսի 9-ը Աշոցք - Ամասիայի շրջան տարածքում գրանցվել է 40 ցնցում, որից 27-ի ուժգնությունը եղել է 2,5-5,5 բալ:

Ավերածություններ եւ զոհեր չկան:

ԴԱՍ

Ո՞վ է խոչընդոտում ցուցմունքներն ամբողջացնելուն

«Վահան Հովհաննիսյան+30 գործով» ամբաստանյալներից երկուսը զենքերին ու ռեակտիվների տրամադրությանն առնչվող ցուցմունքներ տվեցին երեկ: Էական հակասություններ նկատելով ամբաստանյալ Սուսաննա Մակարյանի դատարանում տված բանավոր ու կոլեգիային հանձնած գրավոր ցուցմունքների միջեւ (վերջինս հարկադրաբար ընթերցվեց դատարանում) փաստաբաններն ու ամբաստանյալները փորձեցին ռուսական պարզաբանումներ ստանալ: Սղագրված ռեակտիվների շահերը պաշտպանող հասարակական մեղադրողին անհանգիստ էին ամբաստանյալների հարցումները եւ դահլիճի համար անցանկալի արտահայտությամբ փորձեց կանխել դրանք, որն էլ տեղիքերի, ամբաստանյալների ու դահլիճի միջեւ փոխադարձ վիրավորանքների առիթ հանդիսացավ: Հասարակական կարգը պահողներին երկար ժամանակ չէր հաջողվում հանդարտեցնել դահլիճը: Փաստաբանները զայրացած էին եւ կատարվածի համար մեղադրեցին նախագահողին, ասելով, որ նա «իր պասիվ դիրքորոշմամբ նպաստում է սկանդալային իրավիճակին»: Նախագահողը բարկացած կրքերը հանդարտեցնելու համար հարկադրված եղավ երկարատեւ ընդմիջում հայտարարել:

Այնուհետեւ, փաստաբաններն ամփոփեցին ամբաստանյալ Ս. Մակարյանի ցուցմունքները: Փաստաբան Մարինե Հովսեփյանի կարծիքով, ամբաստանյալի ցուցմունքներն ամբողջական չեն եւ բարձրացված աղմուկը խանգարեց, որպեսզի մինչեւ վերջ պարզաբանվեն նրա գործողությունները: Ս. Մակարյանին չտալ ամբաստանավորելը նա անօրինական համարեց, որովհետեւ ոչ ոք նրան չի բացատրել իր մեղքը: Մեղադրանք են առաջադրել զենքերը թաքցնելու համար, որը նրա գործողություններին չի համապատասխանում: Իսկ ամբաստանյալն իրեն «մասնակի մեղավոր է ճանաչում» թաքցնելու խնդրով: «Նամակներ ձեզ մեղավոր, բայց դա մեզ չի պարտավորեցնում», ամբաստանյալ Մակարյանին դիմեց փաստաբան Զաքոյանը: Նախագահողը առարկեց փաստաբանին, ասելով «կարծիք հայտնելը պաշտպանական ճառի մի վերածել»:

Մյուս ամբաստանյալ Կարեն Է. Կարապետյանը ցուցմունքներ տվեց ռեակտիվների տրամադրությունը կապողներին մեծ մասամբ օժանդակելու վերաբերյալ: Հայտնեց, որ նման վախենալ չի տրվել եւ ընդհանրապես, այդ տղաների գործողություններից անտեղյակ է եղել: Զիլարոյանը հայտնել, թե կոնկրետ ով է եղել կրակողը: Տուժող կողմի վրայով մոնքը նկատի ունենալով փաստաբան Հովսեփյանն առաջարկեց ընդհատել դատական նիստը եւ հարցերը տալ միայն տուժողների ներկայությամբ:

Մ. Պ.

ԿՐԹՈՒԹՅՈՒՆ

Հայոց լեզվի ավարտական քննությունները կշարունակվեն մինչեւ հունիսի 14-ը

Հանրապետության 17 քննական տարածքներում (10 մարզկենտրոններ եւ Երեւանի 7 շրջաններ) ընթանում են հայոց լեզվի պետական ավարտական քննությունները, որոնք, ինչպես տեղեկացրել ենք, համարժեք են բուհական ընդունելության քննություններին: Քննական տարածքներից յուրաքանչյուրում ընտրված է մեկական դպրոց՝ քննությունների անցկացման համար լավագույն հնարավորություններով, ուր ՀՀ կառավարությանն առընթեր լեզվի պետական տեսչության կազմած միասնական հարցաշարերով՝ հայոց լեզվի գիտելիքները ցուցադրում են օրական շուրջ 160 հանրակրթական դպրոցների շրջանավարտներ: Քննությունները, որ սկսվել են հունիսի 7-ին, կշարունակվեն մինչեւ հունիսի 14-ը:

Առավոտյան ժամը 9-ին հանրապետական եւ տարածքային հանձնաժողովների անդամների ներկայությամբ տեղի ունեցած վիճակահանությամբ հարցաշարերի բանկից (գրեթե 100 հարցաշար), ընտրվում են 6 տարբերակներ, որոնց անհամբեր սպասում են քննական տարածքների ուսուցիչներ, աշակերտներ եւ, իհարկե, նրանց ծնողները: Ժամը 10-ին հանրապետական ռադիոյով գիտության եւ կրթության փոխնախարար Աշոտ Բլեյանի դպրոցականներին ուղղված բարեմաղթանքից հետո ընթերցվում են ընտրված տարբերակների համարները: Քիչ անց սկսվում է բուհերի դասախոսների, դիմորդների գիտելիքների ստուգումը:

Ինչպես առաջին օրն իր խոսքում նշեց պրն Բլեյանը, քննությունների առաջին օրվա փորձը ցույց է տալիս, որ շրջանավարտները լավ են յուրացրել հարցաշարերում ընդգրկված նյութը, եւ հրատապ է դառնում նոր, գիտելիքների ավելի բարձր մակարդակ պահանջող հարցաշարերի ստեղծման անհրաժեշտությունը: Աշխատանքային խումբը՝ պետական ավարտական քննությունների կենտրոնական հանձնաժողովի նախագահ Լեւոնիդ Թելյանի գլխավորությամբ, ձեռնամուխ է եղել նոր հարցաշարերի մշակմանը:

Լ. Պ.

ՂԱՐԱԲԱՂ

Մարդասիրական օգնություն Կարմիր խաչի կողմից

1992 թվականից ի վեր Կարմիր խաչի միջազգային կոմիտեն Լեռնային Ղարաբաղում օգնության կարգով սնունդ ու անհրաժեշտ պիտույքներ է տրամադրում պատերազմում զոհվածների ընտանիքներին: Ստեփանակերտում գործող ԿԽՄԿ ներկայացուցիչներից ստացված տեղեկությունների համաձայն այս տարվա մարդասիրական ծրագրի նպատակն է օգնել մարդկանց անցնելու ինքնապահովման, նրանց տրամադրելով հավելյալ սնունդ, սերմացու, շինանյութեր: Միայն 96-ի հունվար-մարտ ամիսների ընթացքում օգնություն են ստացել 3229 ընտանիքներ (9615 հոգի): ԿԽՄԿ-ի ներկայացուցիչների կողմից բաժանվել է բանջարեղենի սերմացուների 2 հազար 960 փաթեթ, 94 հազար 960 կգ կարտոֆիլի սերմացու, 100 հազար կգ ալյուր, 30 հազար կգ շաքար, 10 հազար լիտր յուղ, 650 տոննա ցեմենտ, 250 տոննա տանիքածածկերի նյութեր:

ՎԱՀՐԱՄ Ա[illegible]ՅԱՆ

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակվում է [illegible]
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երեւան 375010, Հանրապետության 47
Ֆաքս 562941, AT&T (3742) 151065
e-mail INTERNET: azg2@arminco.com
Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագրի տեղակալ
ՍԱՄՎԵԼ ԴԻԼԱՆԵԱՆ / հեռ. 529221
Տնօրէն
ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳՍԵԱՆ / հեռ. 562863
A STYLE համակարգչային ծառայություն / 581841
Apple Macintosh
համակարգչային սարքածը «Ազգ» թերթի
Ցրումը «Ազգին» պարտադիր է
«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.
Yerevan, Armenia, 375010

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Նախընտրական

ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐ 8-ՐԴ

Տեր-Պետրոսյանը ՀՀՇ-ի կողմից առաջադրվեց ՀՀ նախագահության թեկնածու

Տեր Հուսիկ Լազարյանը հավաստիացնում է, որ ՀՀՇ-ն էլ «կարող է ազատ, խաղաղ, կիրթ ընտրություններ անցկացնել»

Հայաստանի առաջիկա նախագահական ընտրությունները, եթե դեռ լարվածություն էլ չեն հաղորդում հանրապետության ներքաղաքական իրավիճակին, այնուամենայնիվ ավելացնում են քաղաքական դեմքերի, իրադարձությունների թվաքանակը: Այս առումով աչքի է ընկնում հունիս ամիսը, որը փաստորեն դառնում է նախընտրական առաջին ամիսը: Հունիսի 8-ին Հայաստանի ամերիկյան համալսարանի դահլիճում տեղի ունեցավ ՀՀՇ 8-րդ արտահերթ համագումարը օրակարգային մեկ՝ ՀՀՇ-ի կողմից ՀՀ նախագահի թեկնածուի առաջադրման հարցով: Համագումարը տեղի ունեցավ նույն դահլիճում, ուր կայացել էր ՀՀՇ 1-ին հիմնադիր համագումարը, ուր տիրող մթնոլորտից եւ պատվիրակների կազմից գրեթե ոչինչ չէր մնացել:

Համագումարը բացեց ՀՀՇ վարչության նախագահ Տեր Հուսիկ Լազարյանը: Նա հիշեցրեց ներկաներին, որ դեռեւս 1995 թ. դեկտեմբերին կայացած հերթական համագումարում ՀՀՇ-ն հայտարարեց, որ առաջադրելու է եւ պաշտպանելու Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի թեկնածությունը առաջիկա նախագահական ընտրություններում: Նա նշեց, որ Տեր-Պետրոսյանն «իրականացրել է ՀՀՇ-ի ծրագիրը, 2-ն էլ (ՀՀՇ-ն եւ ՀՀ նախագահը– Ն. Մ.) գործել են միասնաբար՝ ըստ էության չունենալով սկզբունքային տարաձայնություններ»: Տեր Հուսիկն, իհարկե, չնշեց, թե նման սկզբունքային համաձայնության վկայակոչումը ՀՀՇ-ի եւ ՀՀ նախագահի միջեւ վերաբերում է վերջին երկու տարիների՞ն, թե՞ ողջ 7-8 տարիներին: Ինչեւէ: Հիշյալ ելույթում Տեր Հուսիկը նշեց, որ «Նախագահական առաջիկա ընտրությունները կլինեն վստահության քվե՝ շարունակելու բարեփոխումների քաղաքականությունը»: «Մեր ուժը եւ հաջողությունների գրավականը եղել է այն, որ մենք վարդագույն ակնոց չենք կրել, ինչն արվել է 70 տարի շարունակ», ավելացրեց Տեր Հուսիկը: Ինչ վերաբերում է առաջիկա ընտրություններին, ապա «Պետք է ապացուցենք, որ մենք էլ կարող ենք ազատ, խաղաղ, կիրթ ընտրություններ անցկացնել», հարկ համարեց ընդգծել ՀՀՇ վարչության նախագահը: Նա ցանկություն եւ համոզմունք հայտնեց, որ նախագահական ընտրությունները անցկացվեն անթերի եւ «դառնան էտալոն»: Փաստորեն, կամա թե ակամա Տեր Հուսիկն ընդունեց հուլիսի 5-ի «ոչ էտալոնային» (մեղմ ասած) խորհրդարանական ընտրությունների անցկացումը:

Վարչապետ Հրանտ Բագրատյանը նշեց, որ «ճանաչում եմ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանին 8 տարի եւ երջանկություն եմ ունեցել աշխատել նրա հետ»: Նա առանձնակի գոհունակությամբ ընդգծեց, որ «մենք պետություն ստեղծել ենք շատերից ավելի լավ, բայց չենք կայացրել: Ինչ արել ենք, եղել է եղած պոտենցիալի օգտագործում՝ մարդկանց, Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի եւ մտավորականության պոտենցիալ»: Պրն. վարչապետը նաեւ հայտնի ճշմարտություններ բացահայտեց, գործիքներ՝ «քանդել կարելի է 2 օրում, ստեղծել՝ շատ ավելի երկար ժամանակում»: Նա նաեւ հայտարարեց, որ «Հայաստանում կոմունիստական վտանգ չկա, ձախերի վտանգ չեմ տեսնում կոմունիստների մեջ, ձախերի վտանգը ներսից է, երբ մենք քանի ձեւով ձգտում ենք իշխանության»: Պրն. Բագրատյանը չպարզաբանեց, թե ո՞րն է «քանի ձեւով»: Նրա ելույթից միաժամանակ պարզվեց, որ մենք գնում ենք «դեպի քաղաքացիական հասարակություն, դեպի ուժեղ պետություն, որն հակոտնյա չէ առաջինին»:

ՀՀՇ վարչության անդամ, ԱԺ նախագահ Բ. Արարքցյանը նշեց, որ 1990 թ. խորհրդարանական ընտրություններում նախկին ԽՍՀՄ գրեթե բոլոր հանրապետություններում ժողովրդական ուժերը հաղթեցին, մինչդեռ արդեն հաջորդ ընտրություններում պարտություն կրեցին: Ըստ պրն. Արարքցյանի, միայն ՀՀՇ-ն է, որ հաղթեց նաեւ 2-րդ անգամ, երեւույթը, որ ըստ ԱԺ նախագահի, առանձնակի վերլուծության կարիք ունի: Ցավոք, պրն. Արարքցյանը չպարզաբանեց, թե կարելի՞ է արդյոք 1990 թ. իշխանության եկած ժողովրդավարական ուժին՝ ՀՀՇ-ին, նույնացնել 1996 թ. ՀՀՇ-ի հետ (թե կազմով, թե գաղափարախոսական սկզբունքներով եւ թե գործելակերպով): Եվ կարելի՞ է արդյոք ներկայիս հհշական կառույցը կոչել «ժողովրդավարական»:

Պրն. Արարքցյանն ընդգծեց, որ ՀՀՇ-ն հավանություն է տալիս Տեր-Պետրոսյանի գործունեությանը, իսկ համագումարի ընդունած որոշումը քաղաքական բնույթ ունի:

Այնուհետեւ մանդատային հանձնաժողովի նախագահ Գ. Արզումանյանը տեղեկանք ներկայացրեց, որ համագումարի աշխատանքներին մասնակցում են 849 պատվիրակներ: Հրավերներ են ուղարկվել Մայր աթոռ սուրբ Էջմիածին, ԳԱԱ-ին, «Հանրապետություն» միավորման կուսակցություններին, ԿԸՀ նախագահին, ՍԴ-ի անդամներին:

Այնուհետեւ ընթերցվեց համագումարի որոշման տեքստը, ըստ որի ՀՀ նախագահի մասին ՀՀ օրենքի 7-րդ կետի 14-րդ հոդվածի համաձայն ՀՀՇ-ի կողմից նախագահի թեկնածու է առաջադրվում Լեւոն Հակոբի Տեր-Պետրոսյանը: Որոշումը ընդունվեց միաձայն, դրան հետեւեցին բուռն ծափահարություններ:

«Այսքան շատ հհշական վաղուց չէի տեսել», իր ելույթն այսպես սկսեց ՀՀ նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը: Նա նախ նշեց, որ «այս հավաքը նշանակում է, որ այս 7-8 տարիների ընթացքում ձեզ հուսախաբ չեմ արել»: Նա «խոսուն փաստ» համարեց այն, որ ՀՀՇ-ի հասցեին «հիրավի եւ հանիրավի մեղադրանքներից հետո» ՀՀՇ-ում մնացել են «20 000 ակտիվ անդամ»: Նախագահը նշեց, որ «մենք ձեզ հետ միասին լուծել ենք շատ լուրջ ստրատեգիական խնդիրներ»: Նա չմոռացավ նաեւ ընդգծել, որ «այս խոսքերը կարող են քմծիծաղ առաջացնել ոչ այնքան առողջ մարդկանց մոտ»: (Նախագահի կողմից օգտագործվող եզրաբանության մեջ նորություն էր «ոչ առողջ մարդիկ» հասկացությունը): Նա նաեւ մատնանշեց այն սկզբունքները, որոնք իրականացվել են 99%-ով: Դրանք են՝ անկախության նվաճում, Արցախի ազատագրում, հողի սեփականաշնորհում, դեմոկրատիայի արմատավորում, տնտեսական բարեփոխումներ, խաղաղասիրական հարաբերությունների հաստատում մեր հարեւանների հետ: Ըստ նախագահի, այս սկզբունքների իրականացմանը «ոչնչով չեն նպաստել մանր-մունր շուկայական բամբասանքներով զբաղվողները»: Հիշյալ սկզբունքների իրականացումը նախագահը նշեց «առանձնակի հպարտությամբ»: Նա ուշադրություն հրավիրեց այն փաստի՝ վրա, որ «մենք այսօր ավելի լավ ենք ապրում, քան 1993 թ.: Այս միտումը՝ ժողովրդի վիճակի բարելավումը, թեկուզ դանդաղ, թեկուզ քայլ առ քայլ, կպահպանենք»:

«Երբ սա չիրականացվի, ապա իրավունք չունեմ հավակնելու ՀՀ նախագահի պաշտոնին: Երբ ձեր մեջ չկա այդ համոզմունքը, ապա պետք չէ սկսել այս ընտրարշավը», կարծիք հայտնեց նախագահը: Նա ավելացրեց, որ հիմնական խնդիրները լուծվել են եւ «առջեւում մնացել են հարդարման աշխատանքները»:

Այնուհետեւ նախագահն անդրադարձավ ղարաբաղյան հիմնախնդրի, Ադրբեջանի եւ Թուրքիայի հետ հարաբերությունների կարգավորման, տնտեսության տեխնիկական վերազինման եւ մրցունակ տնտեսության ստեղծման, ներդրումների խրախուսման, Ռուսաստանի հետ հարաբերությունների հզորացմանը, ինչպես նաեւ Իրանի հետ հարաբերությունների պահպանման եւ բազմաթիվ այլ խնդիրների:

Նա անդրադարձավ նաեւ կադրային նշանակումներին, նշելով, որ «մենք դեմ ենք եղել միակուսակցական համակարգի ձեւավորմանը, մենք չենք ձգտել հհշականացնել ամբողջ պետական ապարատը»: «Մեզ մոտ չեղան հալածանքներ կոմկուսի նկատմամբ, վհուկների որս, կոմունիստական շատ կադրերի օգտագործեցինք տնտեսական, քաղաքական բնագավառներում: Սրա շնորհիվ մենք պահպանեցինք կայունությունը, սրա շնորհիվ Հայաստանում կոմունիստներն ունեն ամենաքիչ քաղաքական ազդեցությունը, քան ԱՊՀ մյուս երկրներում է», ընդգծեց Տեր-Պետրոսյանը:

Ավարտելով 6 տարվա նվաճումների մասին իր վերլուծությունը, Տեր-Պետրոսյանը նկատեց. «Այս է. ում դուրը գալիս է, թող միանա, ում դուրը չի գալիս՝ թող հեռանա»: Այս նկատառումը 6 տարվա մեջ առնվազն երկու անգամ արտահայտել է Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը: Նա ընդգծեց, որ մի անգամ է մտել կուսակցական կառույցի՝ ՀՀՇ-ի մեջ եւ հավաստիացրեց, որ «այդտեղից էլ մեռնելու եմ»: Բայց, իհարկե, չմոռացավ նշել, որ «կուսակցությունը աղանդ չէ»: Տեր-Պետրոսյանը հերթական անգամ անդրադարձավ իր սոցիալական հենարանի ձեւման, ՀՀՇ-ի ընդլայնման խնդրին, նշելով, որ «ՀՀՇ-ն ոչ թե պետք է հաշտվի այդ մտքի (ընդլայնման-Ն.Մ.) հետ, այլ ողջունի այն»:

ՀՀՇ համագումարի ավարտն ուղեկցվեց Շեփորի եւ Հայաստանի Հանրապետության հիմնի նվագով: Շեփորի նվագի տակ բարձրացվեցին անկյան թռուցիկներ: Եվ դա բնական էր՝ այլ կերպ չէին էլ կարող թռուցիկվել համագումարում բացարձակ մեծամասնություն կազմող բարձրաստիճան պաշտոնյաները, ատենապետները, չինովնիկները: Պատվիրակների կազմում շատ էին նրանք, ովքեր ժամանակին՝ անդուլ կոմունիստավարի պայքարում էին Հայոց համազգային շարժման դեմ (թեպետ ՀՀՇ-ի համագումարը շատ չէր տարբերվում հաջորդ օրը Կինոյի տանը տեղի ունեցած կոմկուսի համագումարից):

Այս ամենից հետո՝ առավել զարմանալի էր, որ ՀՀ նախագահը, դիմելով համագումարի պատվիրակներին, ասում էր. «Մենք ձեզ հետ միասին 99%-ով իրականացրել ենք ՀՀՇ-ի ծրագիրը»:

Համագումարի աշխատանքների ավարտից հետո կիսով չափ դատարկված դահլիճում ծրագրային ընտրանիով հանդես եկավ ՀՀ ռադիոընկերության սիմֆոնիկ նվագախումբը Օհան Դուրյանի ղեկավարությամբ: Ծրագրի վերջին համարը Բեթհովենի Ճակատագրական սիմֆոնիան էր...

ՆԱԻՐԱ ՄԿՐՏՉՅԱՆ

ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐ 32-ՐԴ

Կոմունիստական այլընտրանք

Հայ կոմունիստները պայքարում են ԽՍՀՄ-ի վերականգնման համար

Հունիսի 9-ին Կինոյի տանը գումարվեց Հայաստանի կոմունիստական կուսակցության (ՀԿԿ) 32-րդ արտահերթ համագումարը ՀՀ նախագահության թեկնածուի առաջադրման օրակարգով: Բեմում տեղադրված էր Լենինի կիսանդրին՝ կարմիր մեխակներով զարդարված: Փակցված պաստառների վրա Եղիշե Չարենցի տողերն էին՝

«Ով ունի այսօր
կամքը մեր հոծ,
Ուժը մեր բազում...»:

Համագումարը բացեց ՀԿԿ 2-րդ քարտուղար Վլ. Դարբինյանը: Նա համագումարը համարեց «նշանակալից երեւույթ համաշխարհային կոմունիստական շարժման մեջ»: Նա անզուսպ քննադատության ենթարկեց ՀՀՇ լիդերների «հակակոմունիստական անզուսպ հիստերիկան»: Անարգանքի սյունին հայ կոմունիստները գամեցին Մ. Գորբաչովին՝ ԽՍՀՄ-ը քանդելու համար: Հիշատակվեցին նաեւ «կուսակցության շարքերից հեռացած կարիերիստները, վախկոտները, կենտկոմի գաղափարախոսական լիդերները, նախկին քաղկոմի անդամները»: Վլ. Դարբինյանը տեղեկացրեց, որ «այսօր կուսակցության շարքերում կան 53000 անդամներ»: Իհարկե, համագումարի ընթացքում յուրաքանչյուր ելույթ ունեցող իր պարտքը համարեց եւս 1000 ավելացնել այդ թվին, եւ ստացվեց այնպես, որ համագումարի վերջում այդ թիվը հասավ... 67000-ի:

Ելույթ ունեցողները ներկա նախագահին միակ այլընտրանք համարեցին Ս. Բադալյանի թեկնածությունը:

Անդրադառնալով ՀԿԿ-ից պառակտված «Աշխատավորական կուսակցությանը», ընկ. Դարբինյանը նշեց, որ նրանց այն մեղադրանքները, ըստ որոնց ՀԿԿ-ն հեռացել է իր գաղափարախոսական սկզբունքներից, անհեթեթություն է: «Հանենք մեր կուսակցության ծրագրից ԽՍՀՄ-ի վերականգնման եւ ռուսական կողմնորոշման դրույթները, եւ այնտեղ ոչինչ չի մնա», խոստովանեց ընկ. Դարբինյանը:

Քանիցս նշվեց, որ «Ռուսաստանում հեղափոխական իրադրություն է», իսկ նախագահության բարձրացած եւ Ս. Բադալյանի կողքին նստած ՌԴ կոմկուսի անդամ Մ. Սուրկովը, որը ներկայանում էր համագումարի պատվիրակի մանդատով, ողջունեց, որ ՀԿԿ-ն «պայքարից չի հրաժարվել»: Հայաստանը նա համարեց իր «երկրորդ հայրենիքը»: Հարկ ենք համարում հիշեցնել, որ նույն Սուրկովն էր իր «երկրորդ հայրենիքում» պարետային ժամ հաստատում:

Համագումարն ընթանում էր «Հայրենիք, աշխատանք, սոցիալիզմ» կարգախոսի տակ: Այս առումով Վլ. Դարբինյանը փորձեց սահմանել, թե «ի՞նչ է հայրենիքը», իսկ որոշ պատվիրակներ հիշեցրեցին «ընկ. Զյուգանովի» պատկերացումները հայրենիքի մասին:

ՀԿԿ անդամներն իրենց ելույթներում ընդգծեցին, որ «մեր կուսակցությունը վերականգնվել է ռազմավարական նպատակներով» (նույն ստրատեգիական նպատակների մասին խոսվեց նաեւ ՀՀՇ համագումարում):

Համագումարում հնչած քաղաքական կարգախոսներից մեկը հետեւյալ ձեւակերպումն ստացավ. «Ոչ թե ետ դեպի սոցիալիզմ, այլ առաջ դեպի սոցիալիզմ»: ՀԿԿ-ի ծրագրի մեջ է մտնում նաեւ «[illegible] հողի մասին օրենքը»: Իսկ մանդատային հանձնաժողովի նախագահը համագումարի սոցիալական կազմի մասին տեղեկանք ներկայացնելիս սուր պախարակեց իրենց «գաղափարական հակառակորդներին»: Իսկ ինչ վերաբերում է այն մեղադրանքին, թե «իբր կոմկուսը ծերացող կուսակցություն է, մեր պատվիրակների միայն 25 տոկոսն է 60-ից բարձր», ասվեց նույն հանձնաժողովի նախագահի ելույթում: Նա միաժամանակ ափսոսանք հայտնեց, որ «պատվիրակների սոցիալական կազմը տարբերվում է նախորդներից»: «Չկա առաջվա բանվոր դասակարգը, որը քայքայվել է»: 345 պատվիրակներից 278-ը ունեին բարձրագույն կրթություն, 7-ը ձեռնարկատերեր են, 3-ը ԳԱԱ իսկական եւ թղթակից անդամներ:

Ուշագրավ մի դրվագի մասին. դահլիճում տեղից բարձրացավ մի խանդավառ կոմունիստ եւ նախագահողին խնդրեց, որ «ընկ. Սուրկովի համար թարգմանի», որ ինքը ձեռք է բերել ընկ. Զյուգանովի լուսանկարը, որը մեծացնելու եւ փակցնելու է իր «ճաշասենյակի» պատին, որպեսզի Հայաստանի դեմքը միշտ նայի դեպի հյուսիս»: Այս բացահայտ դրվագն ուղեկցվեց նույնքան բացահայտ կոմունիստների հոտնկայս ծափահարություններով:

Համագումարի ելույթների բացարձակ մեծամասնության լեզուն ռուսերենն էր, որի գերակշռությունը դահլիճում անչափ բնական էր ընդունվում: Ընդհանրապես, նույն հովվերգությունն էր նկատվում ՀԿԿ 32-րդ համագումարում կոմունիստական յուրահատուկ արարողակարգով եւ բացառիկ կազմակերպվածությամբ:

Համագումարը միաձայն որոշեց ՀՀ նախագահության թեկնածու առաջադրել ՀԿԿ 1-ին քարտուղար Սերգեյ Բադալյանին, որը, մեր կարծիքով, դատելով նրա խոսքից, շատ ավելի լայնախոհ անձնավորություն է, քան իր կուսակիցները: Համագումարը պատվիրաններ տվեց «առողջ նախագահին»:

ՀԿԿ համագումարի առթիվ մի քանի նկատառում.

ա) հայ կոմունիստները դեռ շարունակում են ծխել իրենց ռուս կուսակիցների քթի տակ, բ) կոմունիստները որեւէ եզրակացություն չեն արել 70-ամյա իրենց անցյալից, գ) պայքարելով ԽՍՀՄ-ի վերականգնման համար, ըստ էության, պայքարում են Հայաստանի անկախության դեմ, դ) երբ այսօր հայ կոմունիստները ինչ-որ ձեւով այլընտրանք են դառնում ՀՀ ներկա իշխանություններին, դրա պատճառը մեր [illegible], այսպես կոչված, հակաժողովրդական քաղաքականությունն է:

Եվ ընդհանրապես, մշակույթի առումով առանձին տարբերություններ չկան ՀՀՇ-ի եւ ՀԿԿ-ի համագումարների միջեւ: Միայն թե ՀԿԿ համագումարը կարող էր վտանգավոր համարվել, եթե չլիներ այդքան ծիծաղելի:

Եվ վերջում, ուզում ենք մեջբերել համագումարում ամենից շատ գործածված բառերից, արտահայտություններից մի քանիսը. համաշխարհային կոմունիստական շարժում, սոցիալիստական շինարարություն, ռեւանշիստներ, տրոցկիստներ, անհատի պաշտամունք, պատմական համագումար, [illegible], հեղափոխական իրադրություն, բուրժուական [illegible], բանվոր դասակարգ, ժողովրդի թշնամի, [illegible], կոմունիստական [illegible], [illegible] պատմական [illegible]:

ՆԱԻՐԱ ՄԿՐՏՉՅԱՆ

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

գիտական

Ամերիկեան ակադեմական Westview Press-ը այս մայիս ամսուն հրատարակ հանեց նոր հատոր մը, որ արդէն սկսած է տակնուվրայ ընել կարգ մը ակադեմական շրջանակներ, որոնք կը շարունակեն դժկամակութիւն ցոյց տալ հրէական ողջակիզումը որեւէ ուրիշ ցեղասպանութեան հետ բաղդատելու ջանքերուն դէմ: Գիրքին մակագիրն է Is the Holocaust Unique? (Հրէական ցեղասպանութիւնը անզուգական իրողութի՞ւն մըն է) եւ խմբագրուած է հրեայ փիլիսոփայ-հեղինակ Ալան Ռոզընբաումի կողմէ: Գիրքը կը պարփակէ ութը առանձին [illegible], որոնց չորս հեղինակները հետեւողական կերպով կը պաշտպանեն հրէական ողջակիզումի եզակի եւ անբաղդատելի ըլլալու թէզը, յատկապէս Բոստոն համալսարանի դասախօս դոկտ. Սթիվըն Կաց, որ ներկայիս գրած է ողջակիզումի չորս-հատորնոց պատմութեան պատրաստ-խաստիոնն է այն զանգուածային սպանդներուն, որոնք ներկայիս կիրարկուածին նախկին գաղութատիրութեան եւ յետ-համայնավարական երկիրներու մէջ» (էջ 97):

Գիրքին ամենածաւալուն երկասիրութիւնը կը պատկանի դոկտ. Վահագն Տատրեանի գրչին եւ կը կրէ հետեւեալ մակագիրը՝ Հայկական եւ հրէական ցեղասպանութիւններու բաղդատական զուգակշիռը. պատմա-ընկերային դիտանկիւնէ քննարկուած (The Comparative Aspects of the Armenian and Jewish Cases of Genocide. A Socio-Historical Perspective): Առանձին մենագրութեան մը յատկանիշերը ունեցող այս գործը բաժնուած է երեք մասերու: Ա մասին մէջ Տատրեան կը պաշտպանէ այն թէզը, որ գիտական վերլուծումի համար այլեւս առանձին եւ մասնայատուկ ցեղասպանական ուսումնասիրութիւններ այժմեան ալ նպատակայարմար չեն, քանի որ բացառապէս հիմնուած են միայ-

բնաջնջումէ: Հիմնուելով գերմանական դիւանական եւ ամերիկեան վաւերագիրներու վրայ, Տատրեան ցոյց կուտայ, որ նախ՝ նուազագոյնը 30.000 հայեր աքսորուեցան եւ բնաջնջուեցան Պոլսոյ հայ բնակչութենէն, եւ թէ Իզմիրի մէջ գերման զօրավար Լիման ֆոն Սանտերս էր, որ յոյժ ռազմագիտական նկատառումներով, արգելք հանդիսացաւ այդտեղի հայերու տեղահանութեան: Ամերիկեան դեսպան Մորգընթաու իր կարգին կը հաստատէր, որ հայ ժողովուրդի մնացորդաց բնաջնջումէ փրկուեցաւ ոչ թէ Իթթիհատականներու բարեկամեցողութեան պատճառաւ, այլ հակառակ այս վերջիններու ցեղասպանական հայակեր մղումին: Հակադրելով Կացի, Բաուէրի, Դավիդովիչի պէս ակնառու Հոլոքոսթի մասնագէտներու այն թէզին, որ իբր թէ հայերու բնաջնջումը մասնակի էր եւ ոչ թէ ամբողջական, ինչպէս իբրեւ թէ այդպէս էր հրեաներու պարագային, ուրեմն հայ-

ԳՐԱԽՕՍԱԿԱՆ

Հայկական եւ հրէական ցեղասպանութիւններու մասին բաղդատական նոր ուսումնասիրութիւններ

բեամբ: Կաց իր երկասիրութեան մէջ ընդ-սակի կերպով փորձած է, լեզուական տուեալներու վրայ հիմնուելով նսեմացնել Հայկական ցեղասպանութիւնը իբրեւ կէս-կատար ջարդի նմոյշ մը: Ուրիշ հեղինակ մը վերլուծած է Ռոմաներու (գնչուներ) բնաջնջումը իբրեւ զուգահեռական տարբեր մը, ողջակիզումի առնչութեամբ:

Թերեւս ամենախիստ քննադատականը կը պատկանի Հավայիի համալսարանի դասախօս Դէյվիդ Սթաննարտի գրչին, որ առանց բառերը ծամծմելու անխնայօրէն կը ծաղրէ Հոլոքոսթի այն բոլոր մասնագէտները, որոնք «այլանդակ նսեմութեամբ մը կլանուած են հրեայ ազգին տառապանքի պատմութեամբը, եւ դաժանօրէն այլամերժութիւն ցոյց կուտան ուրիշ ազգերու նոյնքան սոսկալի ողջակիզումներուն հանդէպ: Իր յանդուգն մենագրութիւնը նուիրուած է ամերիկեան հնդիկներուն ենթարկուած դարաւոր հալածանքներուն, որոնց պատճառաւ հնդիկ բազմաթիւ ցեղեր թէ Հիւսիսային եւ թէ Հարաւային Ամերիկայի մէջ ի սպառ կործանեցան՝ ամենավայրագ պայմաններու մէջ, եւ այս իսկ պատճառաւ հնդիկներու դէմ կիրարկուած ցեղասպանութիւնը, ըստ հեղինակին, կը գլէ կ՚անցնի հրեաներուն ողջակիզումը թէ՛ քանակի, թէ՛ տեւողութեան եւ թէ՛ իր ունեցած կործանարար հետեւանքներու տեսակէտէ:

Իր եզրակացութիւնը այն է, որ «հրէական ցեղասպանութեան անբաղդատելիութեան տեսութիւնը անձնական շահեր հետապնդող խեղկատակութիւն մըն է» (self-serving masquerade of Jewish genocide uniqueness, էջ 199):

Հայկական ցեղասպանութեան բաղդատական հանգամանքը ուսումնասիրող երկու գործեր ներմուծուած են այս հատորին մէջ: Առաջինը մին կը պատկանի Բոստոն համալսարանի դասախօս Ռոպըրթ Մելսընի, որ արդէն ծանօթ է իր անցեալին հրատարակած հատորով եւ յօդուածներով, ուր հայկական եւ հրէական ցեղասպանութիւնները բաղդատական քննարկումի բովէն անցուած են: Իր այս յօդուածին մէջ Մելսըն հայկական ցեղասպանութիւնը նախկին կերպով կը բաղդատէ ոչ միայն հրէական ողջակիզումին հետ, այլեւ Նիգերիոյ, ուր 1966-1970 ժամանակաշրջանին «մասնակի ցեղասպանութիւն» գործադրուեցաւ Իպօ ժողովուրդին դէմ, որ Նիգերիայի բնակչութեան բաղկացուցիչ մէկ մասն էր: Բայց Մելսըն կը ըսէ, որ գլխաւոր տարբերութիւնը այն է, որ հայերու պարագային բնաջնջումը «մասնակի» չէր, այլ «ամբողջական»: Նման զուգակշիռ մը Մելսըն կը տեսնէ հայկական եւ Բոսնիական ցեղասպանական ջարդերու կապակցութեամբ: Իր եզրակացութիւնը այն է, որ «հրէական ողջակիզումէն առաջ, իր խորքով հայկական ցեղասպանութիւնը աւելի ծեքրիս մէկ նա-

նակ ցեղասպանութիւններու վրայ եւ այս տեսակէտ իրենք իրենց մէջ սահմանափակուած քննարկումներ են: Բայց գիտութեան, ներառեալ պատմա-գիտութեան, բուն առաքելութիւնը, վերլուծումներու ուղիով մշակել է համապատասխան սկզբունքներ, որոնք ընդհանրական կիրարկումի արժանիքներ ունին: Որեւէ վերլուծում, սակայն, կը նախադրէ բաղդատութիւն, ուր կարելի կ՚ըլլայ որոնել դէպքերու, յառաջընթացներու եւ մարդկային տագնապներու յատուկ համապատասխան յայտարարներ:

Ներածական այս բաժինէն յետոյ հեղինակը ընդհանուր կերպով կը ստորագրէ այն գլխաւոր ազդակները, որոնք կը յայտնաբերեն հայկական եւ հրէական ցեղասպանութիւններու այլակերպ եւ հետեւաբար այլանման յատկանիշները, ինչ որ սակայն, ըստ իրեն, մասնաւոր լոյս կը սփռէ երկու ցեղասպանութիւններու նոյնանման յատկանիշներուն վրայ: Այս կապակցութեամբ դոկտ. Տատրեան կը ծանրանայ 8 գլխաւոր ազդակներու վրայ, որոնք ոչ միայն կը տարանջատեն հայկական ցեղասպանութիւնը հրէականէն, այլեւ կը ցուցաբերեն հայկական ցեղասպանութեան սեւ իւրայատուկ ստորոգելիները:

Տատրեան մասնաւորապէս կ՚անդրադառնայ Թուրքիոյ ներքին գաւառներու՝ ինչպէս Երզնկայի, Տիգրանակերտի, Խարբերդի, յետոյ Տէր Զօրի, բայց յատկապէս Մուշի եւ Մեծ դաշտի 80-90 հայ գիւղերու բնակչութեանց զանգուածային, ողջ-ողջ հրկիզելու առնաւարտ իրողութիւններուն՝ ընդգծելու համար հայկական ցեղասպանութեան իրապէս ողջակիզումային տարողութիւնը:

Գ. մասին մէջ հեղինակը 7 ստորաբաժանումներու մէջ կը ներկայացնէ եւ կը վերլուծէ երկու ցեղասպանութիւններու համանման եւ հետեւաբար բաղդատելի եւ իրարու հետ առնչելի յատկանիշերը եզրակացնելու համար, որ այս երկու ցեղասպանութիւններու բաղդատական զուգակշիռը կրնայ մեծապէս նպաստել ցեղասպանութեան նիւթին ընդհանուր ուսումնասիրութեան բնագաւառին հիմնական զարգացման, հոն կարելի է մշակել որոշ սահմանումներ, յղացքներ, վարկածներ եւ այդպէսով կերտել բաղդատական նոր տեսակէտի մը կռուաններ:

Այս մենագրութեան ընթեռնու ամէնէն յուզիչ եւ նոյնիսկ յանդուգն մասնաբաժինը այն է, ուր հայ ընկերութեան պատմութեանը առնչուող կը կատարէ հրէական Հոլոքոսթի այն մասնագէտներուն, որոնք յամառ կերպով կը կառչին իրենց դիրքաւորման, թէ ան ամէն անզուգական, եզակի, բացառապէս անմեկին, եւ հետեւաբար անբաղդատելի պատմական եւ ազգային ողբերգութիւն մըն է: Նախ կը գրէ Պոլսոյ եւ Իզմիրի հայութեան տեղահանութենէ գերծ մնացած ըլլալու բռնական դրդումին պատճառաբանութիւնը, իբրեւ թէ բռնական բարեկամեցողութեան հետեւանքով այդ հայ բնակչութիւնը փրկուեցաւ՝ ամբողջ եւ

կակսանը այս տեսակէտէ չի կրնար բաղդատուիլ, դոկտ. Տատրեան ցլացիչ փաստեր կը բերէ, նոյնպէս՝ հրէական, իբրեւ ոչ-ամբողջական ցեղասպանութիւն որակելու համար: Շատ մը օրինակներու կարգին ան կը մատնանշէ, զոր օրինակ, որ մինչեւ 1939 նացի գերմանները թոյլ տուած էին որ Գերմանիոյ եւ Աւստրիոյ համայն հրեայ բնակչութեան կէսը արտագաղթի միջոցաւ հեռանայ եւ հաստատուի ուրիշ երկիրներ: Նոյնպէս, Ֆրանսայի 330.000 հրեայ բնակչութենէն միայն 80.000-ը զոհ գացին նացիներու ցեղասպանական ծրագրին (էջ 110): Հակադրելով ուրիշ տեսութեան մը, որ հայերը միայն Թուրքիոյ սահմաններուն մէջ ենթարկուեցան ցեղասպանութեան, Տատրեան յատուկ եւ վերջին բաժնի մը մէջ կը բացատրէ Իթթիհատական ցեղասպանութեան շարունակութիւնը Կովկասի մէջ, 1918-ի ամռան եւ աշնան, եւ քեմալական արշաւը դէպի նոյն Կովկասը, 1920-ի աշնան, որով Կարաբեքիրի զինեալ խումբերը վերսկսան կիսատ թողուած ցեղասպանութեանը Գիւմրիի եւ շրջակայքի հայ բնակչութեան դէմ (էջեր 127-130): Կը լսենք, որ Տատրեանի այս մենագրութիւնը իբրեւ առանձնատիպ (off-print) արդէն հրատարակուած է նոյն հրատարակչականին կողմէ եւ որ մեծ հետաքրքրութիւն ստեղծած է հրեայ ակադեմական շրջանակներու մէջ:

Ամերիկեան համալսարանական վարչակազմերու դերակատար տարրերու կողմէ մեծ ուշադրութեամբ կարդացուող Chronicles of Higher Education շաբաթաթերթը իր Մայիս 31-ի թիւին մէջ ընդարձակ յօդուածով մը անդրադարձած է այս նոր հատորին եւ ատոր շուրջ փրթած փոթորիկին: Այդ յօդուածի հեղինակը իր՝ դոկտ. Տատրեանի հետ բռած հարցազրոյցէն ,մէջբերում մը ընելով կը գրէ, որ «Տատրեան կ՚ափսոսայ, որ հազիւ թէ բաղդատական ուսումնասիրութիւններու հանդէպ նոր հակում մը սկսած ծագիլ, կարգ մը հրեայ մասնագէտներ դժգոհ են, որ հայ մասնագէտներ կը յանդգնին իրենց ցեղասպանութիւնը բաղդատել Ողջակիզումին հետ»: Բայց կը լսենք, որ հատորին խմբագիրը՝ դոկտ. Ռոզընբաում, անձամբ իրեն՝ դոկտ. Տատրեանին յայտնած է, որ հատորը մեծ եւ լուրջ ուշադրութեան արժանացած է արդէն եւ թէ շատեր Ռոզընբաումին յայտարարած են որ Տատրեանի երկասիրութիւնը կուռ՚ տրամաբանութեան եւ ներհուն վերլուծումի նմոյշ մը, հատորին ամէնէն արժէքաւոր կտորներէն մին է: Նոյնպէս կը լսենք, որ Տատրեան Աւստրալիոյ Մաքուարի համալսարանին հրատարակած International Network on Holocaust and Genocide պարբերաթերթին Ապրիլի թիւին մէջ խմբագրած է նաեւ յօդուած մը, ուր իր այս գաղափարները քիչ մը աւելի զարգացուցած է:

Տեղեկատու

ԱԿԱԴԵՄԻԱ

Հոբելյանական նստաշրջան Արեւելագիտության ինստիտուտում

Հանրապետության հումանիտար գիտական օջախների շարքում իր առանձնահատուկ տեղն ունի Գիտությունների ազգային ակադեմիայի Արեւելագիտության ինստիտուտը, որը հիմնվել է 1971 թ.: Ինստիտուտի ձեւավորումն ու հասունացումը կապվում է նրա առաջին տնօրենի՝ ակադեմիկոս Ի. Խ. Սարգսյանի (1971-1994 թթ.) անվան հետ. իսկ ներկայիս տնօրենը պրոֆ. Նիկոլայ Հովհաննիսյանն է: Ինստիտուտն ունի յոթ հետազոտական բաժին՝ սեպագիր քաղաքակրթությունների, Քրիստոնյա Արեւելքի, արաբական երկրների, Թուրքիայի, Իրանի, Քրդագիտության, Մերձավոր ու Միջին Արեւելքի ժամանակակից խնդիրների:

Գնահատելի է արեւելյան աղբյուրների ուսումնասիրությունը՝ արաբական, թուրքական եւ վրացական աղբյուրները հայերի եւ Հայաստանի մասին, ինչպես նաեւ հայկական աղբյուրները արեւելյան ժողովուրդների մասին: Թեմատիկ ծրագրերում արտացոլվում է նաեւ մերձավորարեւելյան երկրների եւ Կովկասի հայ համայնքների պատմության եւ սոցիալ-տնտեսական վիճակի ուսումնասիրությունը:

Ավանդույթ է դարձել վեց մատենաշարերի հրատարակումը՝ «Մերձավոր եւ Միջին Արեւելքի երկրներ եւ ժողովուրդներ», «Կովկաս եւ Բյուզանդիա», «Հին Արեւելք», «Արեւելյան աղբյուրագիտություն», «Խուրիներ եւ ուրարտներ», ինչպես նաեւ «Armeno-Georgica»:

Այս ինստիտուտում աշխատում են բարձրորակ մասնագետներ՝ ՀՀ ԳԱԱ ակադեմիկոս Գագիկ Սարգսյան (Հին Արեւելքի եւ Հին Հայաստանի պատմություն), պրոֆեսոր Նիկոլայ Հովհաննիսյան (Արաբական Արեւելքի նոր եւ նորագույն պատմություն), պրոֆ. Ռուբեն Սահակյան (Թուրքիայի նոր եւ նորագույն պատմություն), Պարույր Մուրադյան (կովկասագիտություն), եւ ուրիշներ:

Գործունեության 25 տարիների ընթացքում միջազգային գիտաժողովներին պարբերաբար մասնակցել են հայկական արեւելագիտական ակադեմիական մեր ինստիտուտի ներկայացուցիչները:

Հունիսի 5-6-ը այս տարեթվի առիթով ինստիտուտում կայացավ գիտական նստաշրջան, որին մասնակցեց եւ ողջույնի խոսքով հանդես եկավ ակադեմիայի պրեզիդենտ, ակադեմիկոս Ֆադեյ Սարգսյանը: Բացման խոսք՝ ինստիտուտի տնօրեն պրոֆ. Ն. Հովհաննիսյանի: Նա նշեց, որ այսօր էլ բոլոր հիմնական գիտական ուղղությունների գծով հիմնական միջուկը պահպանվել է: Սա կարեւոր հանգամանք է ինստիտուտի համար եւ բերեւս ելակետ հետագա զարգացման ճանապարհին:

Գիտական նստաշրջանի ընթացքում այս դիտողությունը հաստատվեց հետագա զեկույցներում, նաեւ տնօրենի՝ «Հայ արեւելագիտությունը. նոր ժամանակներ եւ նոր խնդիրներ», Ռ. Սահակյանի՝ «Թուրքագիտությունը եւ նրա զարգացման հեռանկարները», Գ. Ասատրյանի՝ «Իրանագիտության հիմնական ուղղությունները Հայաստանում եւ նրա զարգացման հեռանկարները», Պ. Չոբանյանի՝ «Կովկասագիտության հայկական դպրոցը եւ նրա խնդիրները», Ս. Խաձոյանի՝ «Քրդագիտության խնդիրները Հայաստանում» եւ այլն:

Միաժամանակ գիտական այս նստաշրջանը առանձին նիստով անդրադարձավ առանձին գիտական թեմաների, ներկայացնելով նաեւ երիտասարդ արեւելագետների՝ Է. Խուրշուդյանի «Ովքեր էին մարզպանները» եւ Ա. Հովհաննիսյանի՝ «ԽՍՀՄ-ի փլուզումը եւ «թուրք միասնության» գաղափարը ժամանակակից փուլում»:

Այս օրերին Արեւելագիտության ինստիտուտում բացված է հայ արեւելագետների հրատարակումների ցուցահանդես, որը ինքնին վկայում է կատարված գնահատելի աշխատանքի մասին: Այս տարիներին արաբական երկրների գծով հրատարակվել են բազմաթիվ մենագրություններ, որոնք մնայուն արժեք ունեն եւ երկարատեւ պրպտումների արդյունք են: Ինստիտուտի հարուստ գրադարանը հարուստ է նաեւ սեփական արտադրանքով:

Ինստիտուտի հոբելյանական նստաշրջանում ներկայացված զեկուցումները նաեւ առաջարկությունների եւ գնահատականի ուղղվածություն էին կրում: Այսպես՝ ինստիտուտի գիտ. քարտուղար Արամ Քոսյանը «Հին Արեւելքի պատմության ուսումնասիրության հեռանկարները Հայաստանում» զեկուցման մեջ շարքերակեց հայ ասուրագիտության ներքին ուղղվածությունը, նշելով, որ գերիշխող միտումը միջազգային գիտահետազոտական չափանիշներին հետեւելն է:

Որպես նորագույն շրջանով զբաղվող առաջացեց նշեմ անկախության պայմաններում պետական կառույցներում Արեւելագիտության ինստիտուտի բազմաթիվ գիտաշխատողների ներգրավումը, որոնց մեծամասնությունը գիտական կարեւոր թեմաներ լուսաբանող հրատարակումների հեղինակներ են: Հետեւաբար գիտական այս օջախը իր վաստակն ունի նաեւ հասարակական-քաղաքական կյանքում: Ցանկալի է, որպեսզի մշակվեն ուղիներ մերձեցնելու գիտությունը եւ հնարավորին չափ ամրացնել նպաստելու հանրապետության արտաքին հարաբերությունների բնագավառում իրականացվող գործընթացին:

ՎԱՐԻՆԵ ՍԱՐԳՍՅԱՆ

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

միջազգային

ՌԱԶՄԱՎԱՐԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ ՀԵՏԱԶՕՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆ
THE ARMENIAN CENTER FOR NATIONAL AND INTERNATIONAL STUDIES

ՄԵԿՆԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Կառավարական հերթական ճգնաժամ Թուրքիայում

Այն փորձում է հաղթահարել Բարօրության կուսակցությունը

Շուրջ եռամսյա գործունեությունից հետո հունիսի 7-ին հրաժարական տվեց Մեսութ Յըլմազի կառավարությունը: Թուրքիան կրկին բախվեց կառավարական ճգնաժամին: Դա արդյունք էր կառավարության մաս կազմող Մայր հայրենիք եւ Ճշմարիտ ուղի կուսակցությունների հակասության, որը դրսեւորվում է Մեսութ Յըլմազի եւ Թանսու Չիլլերի փոխհավակնություններով:

Կառավարության հրաժարականի վրա մասնակի ազդեցություն ունեցան հունիսի 2-ի տեղական իշխանության մարմինների մասնակի ընտրությունները: Դրանց արդյունքում Նեջմեթթին Էրբաքանի գլխավորած իսլամամետ Բարօրության կուսակցությունը մյուսների նկատմամբ լուրջ հաղթանակ տարավ: Ընտրություններին դիրքերը փոքր-ինչ բարելավեց նաեւ Մեսութ Յըլմազի Մայր հայրենիք կուսակցությունը: Կատարյալ հիասթափություն ապրեցին Թանսու Չիլլերի Ճշմարիտ ուղի եւ Դենիզ Բայքալի Ժողովրդա-հանրապետական կուսակցությունները: Ինչ վերաբերում է Բյուլենթ Էջեւիթի Ձախ ժողովրդավարական կուսակցությանը, չարդարացան նաեւ նրա ակնկալիքները:

Ունելով մասնակի բնույթ՝ այս ընտրությունները Մեջլիսում քաղաքական ուժերի տեղաբաշխման վրա ազդել, ինչ խոսք, չէին կարող: Բայց եւայնպես, որպես կուսակցությունների յուրատեսակ քննություն, դրանք ցուցանեցին քաղաքական ուժերի ժողովրդականության մակարդակը: Նաեւ այս լույսի ներքո պատահական չէր ընտրություններին հաջորդած վարչապետ Մեսութ Յըլմազի հրաժարականը: Կառավարության մաս կազմող աջակենտրոն Մայր հայրենիք եւ Ճշմարիտ ուղի կուսակցությունների ընտրություններին հավաքած գումարային ձայները չգերազանցեցին Բարօրության կուսակցության ստացածին:

Այս հանգամանքն ինքնին ընդգծում է նաեւ քաղաքական մեկ կազմակերպության մեջ ծախսակենտրոն կուսակցությունների միավորման անհրաժեշտությունը իսլամամետների վերելքը կանխելու նպատակադրմամբ: Ի դեպ, դրան են ձգտում երկրի վերկուսակցական ուժերը՝ հանձինս նախագահական աշխատակազմի եւ զինված ուժերի հրամանատարության: Կուսակցությունների ղեկավարները հետզհետե հանգում են քաղաքական նույն ուղղվածության ուժերի համախմբման գաղափարին: Բայց երբ միաձուլումը գործնականում օրախնդիր է դառնում, ի հայտ են գալիս անձնական հավակնությունները խոչընդոտելով առաջադրանքի իրագործումը:

Իբրեւ այս ամենի հետեւանք, հունիսի 2-ի տեղական իշխանության մարմինների մասնակի ընտրություններից հետո ճեղքը սկսեց 1995 թ. դեկտեմբերի 24-ի Մեջլիսի վաղաժամկետ ընտրությունների արդյունքում առաջացած կառավարական ճգնաժամը: Իրավիճակը երկրում առավել բարդացավ դրսեւորված Ճշմարիտ ուղի եւ Մայր հայրենիք կուսակցությունների հակամարտությամբ: Խոսքը տվյալ դեպքում իշխանության-ընդդիմության պայքարի մասին չէ, այլ Յըլմազ-Չիլլեր համագործակցության ձախողման. համագործակցություն, որ կոչված էր վերկուսակցական ուժերի միջամտությամբ իսլամամետ Բարօրության կուսակցության առջեւ իշխանության ճանապարհը փակելու նպատակով:

Թանսու Չիլլերի անվան շուրջ անախորժ խարդախության հետեւանքով նրա գլխավորած Ճշմարիտ ուղի կուսակցությունը հունիսի 6-ին հրաժարվեց Մայր հայրենիք կուսակցության հետ համագործակցությունից: Վարչապետ Մեսութ Յըլմազին այլ ելք չէր մնում, քան ինքնաբացարկը: Հունիսի 7-ին Թուրքիայի նախագահ Սուլեյման Դեմիրելը խորհրդակցություններ անցկացրեց Մեջլիսում ներկայացված Բարօրության, Ճշմարիտ ուղի, Ձախ ժողովրդավարական, Ժողովրդա-հանրապետական եւ Մեծ միասնության կուսակցությունների ղեկավարների հետ՝ հաջորդաբար ընդունելով Նեջմեթթին Էրբաքանին, Թանսու Չիլլերին, Բյուլենթ Էջեւիթին, Դենիզ Բայքալին եւ Մուհսին Յազըջըօղլուին: Նույն օրը Դեմիրելը կառավարություն կազմելու հանձնարարականով դիմեց իսլամամետ Բարօրության կուսակցության նախագահ Էրբաքանին: Հանրապետության նախագահն իր որոշումը հիմնավորեց միաժամանակ ընդգծել, թե կառավարության նոր կազմը կհաստատի՝ ելնելով նրա վստահության քվեի հավանականությունից:

Ի դեպ, սա Էրբաքանի երկրորդ փորձն է: Վերջինս կառավարություն կազմելու աշխատանքներին ձեռնամուխ էր եղել 1995 թ. դեկտեմբերի 24-ի ընտրություններից հետո, բայց դրանք անպտուղ խափանվեցին: Դժվար է ասել՝ ինչ ելք կունենա նրա հերթական փորձը: Համենայնդեպս, ձախողումը չի բացառվում: Ի վերջո, քաղաքական ուժերի շրջանում Մեծ միասնության կուսակցության ղեկավար Մուհսին Յազըջըօղլուն է միայն, որ դատապարտում է Բարօրության կուսակցությունը իշխանությունից օտարելու միտումները: Նրա կարծիքով, երկրում նպատակահարմար չէ Մեջլիսի վաղաժամկետ նոր ընտրությունների անցկացումը: Մինչդեռ, Ձախ-ժողովրդավարական կուսակցության նախագահ Բյուլենթ Էջեւիթը, ստեղծված իրավիճակում ապավինում է ընտրություններին համարելով, որ սպառվել են Մայր հայրենիք եւ Ճշմարիտ ուղի կուսակցությունների հետագա համագործակցության հնարավորությունները: Իսկ Թանսու Չիլլերն առաջարկում է կազմել բազմակուսակցական կառավարություն առանց Բարօրության կուսակցության մասնակցության: Չիլլերը կառավարության կազմում առաջնային դերը հատկացնում է Ճշմարիտ ուղի կուսակցությանը, քանի որ այն Մեջլիսում ստացած տեղերի քանակով գերազանցում է Մայր հայրենիք, Ձախ-ժողովրդավարական եւ Ժողովրդա-հանրապետական կուսակցություններին: Ինչ վերաբերում է վերջինիս առաջնորդ Դենիզ Բայքալին, նա արտահայտվում է ինչպես աջակենտրոն, այնպես էլ ձախակենտրոն կուսակցությունների միավորման օգտին: Նոր ընտրությունների անցկացումը երկրում միայն այդ դեպքում է նպատակահարմար գտնում:

Հիրավի, Բարօրության կուսակցության ժողովրդականության աճը ինչպես Ճշմարիտ ուղի եւ Մայր հայրենիք, այնպես էլ Ձախ-ժողովրդավարական եւ Ժողովրդա-հանրապետական կուսակցությունների միավորման նախադրյալներ է ստեղծում: Նման հանգամանքը դիտվում է Թուրքիայում իսլամամետների առաջընթացը չեզոքացնելու բերես ամենաարդյունավետ եղանակը: Սակայն քաղաքական նույն ուղղվածության կուսակցությունների միավորման առաջադրանքը բախվում է դրանց ղեկավարների հավակնություններին: Ըստ երեւույթին, դրանցից հրաժարումը անհամեմատ դժվար է, քան կառավարական ճգնաժամի հաղթահարումը: Դրա վառ վկայությունը կառավարական հերթական տագնապն է:

ՎԱՀԱՆ ՉԱԼԵՅԱՆ,
Ավագ փորձագետ

ԲՈՒԼՂԱՐԻԱ

Գործադուլավորները պահանջում են կառավարության հրաժարական

Բուլղարիայում գործադուլներ են սկսվել, ուղղված պետության տնտեսավարման դեմ: Անկախ արհմիությունների խորհուրդը հաղորդել է, որ ուրբաթ օրվա սկզբում գործադուլ սկսած 640 հազարին միացել են հազարավոր այլ աշխատավորներ եւ գործադուլավորների թիվն այժմ մոտենում է 1 միլիոնի: Պահանջը՝ աշխատավարձերի բարձրացում եւ կառավարության հրաժարական: Վարորդները, ուսանողները, բուժաշխատողներն ու միութենականները պահանջում են, որ ներկայումս 50 տարվա արտաքսումից հետո Բուլղարիա այցելած Սիմեոն թագավորը կրկին թագավորի: Սոֆիայում ոստիկանությունը շրջապատել էր Բուլղարիայի խորհրդարանի շենքը եւ փակել շրջակա փողոցները՝ փակելով տաքսու վարորդների ճանապարհը, ովքեր բողոքում էին վառելիքի 80 տոկոսով թանկացման դեմ: Հինգշաբթի օրն ընդդիմադիր կուսակցությունների մոտ 50 պատգամավոր ցույց տալով պատգամավորական իրենց վկայականները, իրբեւ տաքսիների ուղեւորներ պահանջել են թույլատրել տաքսիներին մոտենալ խորհրդարանին: Ճանապարհի մի հատվածում ոստիկանությունն ու պատգամավորները նույնիսկ բախվել են: Բուլղարիայի նախկին ղեկավար Թոդոր Ժիվկովն ասել է, որ ճգնաժամը կարող է բռնակալության հասցնել երկիրը:

Ղազախները դատի են տվել «Կոմսոմոլսկայա պրավդա»-ին

«Ազատություն» ռադիոկայանի հայկական ծառայությունը հայտնել է, որ Ալմա Աթայի դատարանը ուրբաթ օրը լսել է ռուսական «Կոմսոմոլսկայա պրավդա» թերթը Ղազախստանում տպագրվելու շուրջ հարուցված դատը: Հանրապետության դատախազությունը պահանջել է արգելել դրա տպագրումը Ղազախստանում, եթե օրաթերթը հրապարակավ ներողություն չխնդրի: Վեճը ծագել է Նոբելյան մրցանակի դափնեկիր Ալեքսանդր Սոլժենիցինի հոդվածից: Ղազախստանի գրողների միությունն ու զանգվածային լրատվության միջոցները նշում են, որ հոդվածն ազգամիջյան լարվածություն է հրահրում եւ հարցականի տակ է դնում Ղազախստանի տարածքային ամբողջականությունն ու ինքնիշխանությունը: Սոլժենիցինը կոչ է արել «Մեծ Ռուսիա» կերտել, որը կընդգրկի Ռուսաստանի սլավոնական պետությունները, Բելառուսը, Ուկրաինան եւ Հյուսիսային Ղազախստանը, որտեղ մեծ թվով ռուսներ են բնակվում: Դատի ժամանակ հարցվել է թերթի խմբագիրը եւ դատը հետաձգվել է մինչեւ հունիսի 21-ը:

Իտալիայում անթել հեռախոսն այնքան էլ ապահով չէ

Հեռահաղորդակցության միջոցների բուռն զարգացումը թեթեւացրել է 57 միլիոն իտալացիների առօրյա հոգսերը, որոնցից շատերը ձեռք են բերել անհատական անթել հեռախոսներ: Բայց վերջիններիս տերերը հայտնվել են «Մեծ ականջի»՝ կիսապետական միավորի «Իտալտելեկոմ» հեռախոսային կոնցեռնի անդուլ վերահսկողության տակ, որը կարող է հետեւել նրանց յուրաքանչյուր խոսքին:

Վերջերս «Իտալտելեկոմը» մեղադրվում է այն բանում, որ դրա ղեկավարությունը ներքգործնախարարությանը շտապ խորհրդատվական տեղեկություններ է հայտնել իր բաժանորդների վերաբերյալ, ինչպես նաեւ ուրիշներին գաղտնի տեղեկություններ է վաճառել բաժանորդների տնային հասցեների, տարիքի, զբաղմունքի, ընտանիքի կազմի վերաբերյալ:

Այս ամենը բացահայտել է Իտալիայի սպառողների ընկերակցության նախագահ, փաստաբան Կառլո Ռիենցին: Մի անգամ նա իր փաստաթղթում հայտնաբերեց գովազդային նյութերի ծրար եւ մասնագիտացած ռուս հանդեսների բաժանորդագրման բլանկներ: Փաստաբանն սկսեց անցկացնել ինքնուրույն հետաքննություն: Ինչպես պարզվեց, ֆիրմաները իր տվյալները ձեռք են բերել «Իտալտելեկոմից», որի ծառայողները գիտակցաբար խախտել էին փաստաբան Ռիենցիի մասին որեւէ տեղեկություն չտարածելու վերաբերյալ կնքված պայմանագիրը: Քաղաքացիական գործերում հմտացած փաստաբանը դիմեց Հռոմի դատախազություն, որը նրա պահանջով քրեական գործ հարուցեց անձնական կյանքի անձեռնմխելիության խախտման առնչությամբ:

Իտալիան եվրոպական առավել «բանավեճային» երկրներից մեկն է, որտեղ հասարակության գաղտնիքների մեջ պաշտոնական անձանց բա-

փանցումը տեղի է ունենում աննախադեպային հիմքի վրա: Միայն սոցիալական ապահովության ազգային ինստիտուտի տվյալների էլեկտրոնային գրառումներում մանրամասն տեղեկություններ են պահվում 25 միլիոն քաղաքացիների եւ 1 300 000 տարբեր ձեռնարկությունների ու ֆիրմաների վերաբերյալ: Երկրի սոցիալ համակարգի աշխատողները դա բացատրում են այն բանով, թե առանց անհատական էլեկտրոնային քարտերի անհնար է պարզել ամեն ամիս վճարվելիք կենսաթոշակների չափը եւ դրանք ինդեքսավորել սղաճին համապատասխան:

Եղել են դեպքեր, երբ ոստիկանությունը մաֆիոզականներին ուսուցել է հեռախոսային ներքակայաններում օրինական կարգով տեղադրված ունկնդրիչ սարքերի շնորհիվ: Սակայն երկրի մամուլում հայտնվել են նաեւ այլ կարգի տեղեկություններ. հատուկ ծառայություններն մտահոգված են այն բանից, որ մաֆիոզականներն սկսել են ավելի ու ավելի հաճախ օգտվել ռադիոկայանումից պաշտպանված օտարերկրյա անթել հեռախոսներից: Ըստ որում, դա արվում է բավական հասարակ ձեւով. «Կնքահայրը» որեւէ մեկին գործուղում է Իտալիայի հարեւան մի երկիր, ամենից հաճախ Շվեյցարիա: Այդ մարդը տեղում ձեռք է բերում անթել հեռախոսներ եւ վստահելի անձի միջոցով բաժանորդագրվում է մեկ կամ մի քանի համար: Այդպես վերադառնում է Իտալիա եւ հանցագործներին հանձնում անթել կապի արտասահմանյան համակարգը, որն անհամատեղելի է իտալականի հետ եւ այդ պատճառով էլ հասանելի չէ գաղտնի ունկնդրումից: Անվտանգության լրացուցիչ երաշխիքներ են տալիս Շվեյցարիայի հեռահաղորդակցության համակարգի պայմանները: Արդեն եղել են դեպքեր, երբ կասկածելի բաժանորդների վերաբերյալ անհրաժեշտ տեղեկություններ ստանալու Իտալիայի հատուկ ծառայությունների խնդրանքին ի պատասխան, շվեյցարացիները քաղաքավարությամբ հիշեցրել են, որ Ալպյան հանրապետությունում հեռախոսային գաղտնիությունը լրիվ ապահովված է եւ անխախտ:

«ԿՈՄՍՈՄՈԼՍԿԱՅԱ ՊՐԱՎԴԱ»

30 ամսում Գերմանիայում կրճատվել է 1,1 միլիոն աշխատատեղ

Չնայած վերջերս դոլլարի նկատմամբ մարկի հարաբերական թուլացմանը, Գերմանիան շարունակում է տուժել իր մրցակիցների համեմատությամբ աշխատանքի արժեքի թանկացումից: Դրա հետեւանքով նվազում է արդյունաբերական արտադրանքը (1993թ. այն կրճատվել է 2,7%-ով) եւ արագորեն աճում է գործազուրկների թիվը: Վերջին 30 ամսում Գերմանիայում կրճատվել է 1,1 միլիոն աշխատատեղ: Եթե 1991թ. Գերմանիայում, Ֆրանսիայում, ԱՄՆ-ում, Մեծ Բրիտանիայում եւ Իտալիայում աշխատանքի մեկ ժամվա արժեքը պայմանականորեն ընդունենք 100 միավոր, ապա 1995թ. Ֆրանսիայում այն մնացել է անփոփոխ, ԱՄՆ-ում եւ Մեծ Բրիտանիայում

կազմել է 90, Իտալիայում 67 միավոր եւ միայն Գերմանիայում է հասել 122-ի:

Գերմանական ձեռնարկությունները փորձում են ստեղծված իրավիճակի հետեւանքները մեղմելու նպատակով աշխույժ գործունեություն ծավալել համեմատաբար թույլ արժույթ ունեցող երկրներում, մասնավորապես դոլլարային գոտում: Դրա հետեւանքով եվրոպայի ամենահզոր տնտեսությունն ունեցող Գերմանիան այլեւս ի վիճակի չէ աշխարհամասում տնտեսական առաջատար ուժի դեր խաղալ: Գերմանիայի գլխավոր մատակարար Ֆրանսիան դրանից ուղղակիորեն տուժում է:

«ԷՔՍՊՐԵՍ»

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

ՄՇԱԿՈՒՅԹ

Մամուլում շատ գրվեց, հինգ տարի առաջ, հունիսի 1-ին Լոռիս Ճգնավորյանի նախաձեռնության շնորհիվ ժողովուրդը, ի նորաս Գյումրիի մշակութային կենտրոնի, հանգստանալություն արեց: Հավաքված գումարը բավարար չէր կարող լինել: Թիկունք համար է, բեմ կա, դահլիճ: Եռուրղը նախատեսված է մեկնարկների համար: Ճարտարապետ Ռաֆայել Իսրայելյանին չհանդիպեցի, բայց շինարարների ասելով, հրաշալի նախագիծ է: Հետաքրքիր է բակը նեղը: Շատրվանի կճախ երեւաց, վրան լվացքի եղևար դարանե Մարգսյանին: «Երեւանում ասեկոսներ տարածվեցին, որ մարզպետարանն ուզում է արվեստի ակադեմիայի շենքին տիրանալ»: «Դրանք ասեկոսեներ են», պատասխանում է մարզպետը: Մշակութային կյանք կա՞ Գյումրիում հարցիս թեեւ դրական է պատասխանում,

Արվեստի ակադեմիան գյումրեցու սեփականությունն է

Հունիսի 9-ին ՀՖՆ-ը համերգ տվեց Աճեմյան թատրոնի առջեւ

Կիրակի օրը, հունիսի 9-ի կեսօրին, Արամ Խաչատրյան մեծ համերգասրահի առջեւ շարված չորս ավտոբուսներն ուղեւորվեցին Գյումրի: Հունիսի վերջին Գյումրիի արվեստի ակադեմիայի շենքը հանդիսավորապես կբացվի: Սեպտեմբերին կընդունի առաջին ուսանողներին: Իսկ հունիսի 9-ին այդ առթիվ Հայաստանի ֆիլհարմոնիկ նվագախումբը երգչախմբի հետ գյումրեցիների համար համերգ է տալիս: Վարդան Աճեմյան թատրոնի առջեւի հրապարակում մեծաքանակ բազմություն է խմբվել: Ելույթ ունեցողը Գյումրիի փողային նվագախումբն է, ապա Ռոման Ալեքյանի ղեկավարած երգչախումբը: Ֆիլհարմոնիկի երաժիշտները տեղավորվում են իրենց համար դասավորված աթոռներին: Ժողովուրդը ավելի է խտանում: Գիտեն, որ համերգից բացի, մաեստրո Լորիս Ճգնավորյանը խոսք ունի ասելու: «Արվեստի ակադեմիան ձեր հարստությունն է, ձեր սեփականությունը, ժողովուրդ: Տեր կանգնեք ձեր ակադեմիային, ձեր մշակույթին»:

կանգնեց Հայկական բարեգործական ընդհանուր միությունը, միացավ «Հայաստան» համահայկական հիմնադրամը: Այդ առթիվ կիրակի օրը ընթերցվեց նաեւ Հրանտ Բագրատյանի շնորհավորագիրը, որում վարչապետը շնորհակալություն է հայտնում երկու հիշատակված կազմակերպություններին արվեստի ակադեմիայի գաղափարը կյանքի կոչելու գործում:

Քաղաքի ամենագեղեցիկ կոմպլեքսի երկրաշարժից հանդված շենքը թեքվեց ակադեմիայի համար: Վանաձորի «Ռոկրեյն» փակ բաժնետիրական ընկերությունը մրցույթով ձեռնարկեց իրականացնել շինվերանորոգման աշխատանքները: Ամեն ինչ հիմնովին նորոգվեց, պատերն ամրացվեցին երկաթով ու ցեմենտով: Խառնաշարկ վարդագույն տուֆից շինությունը կարող է դիմանալ 12 բալ ուժգնությամբ երկրաշարժին: Ավերված հրապարակում շենքը փոխում է տրամադրությունը: Գյումրեցի հին փայտագործների նախշած ծանր դուռը հուշում է: «Երբ գաք հուլիսին, մաքուր կլինեն», ասում է ինձ ուղեկցող շինարարը: Գաջը հաստակի ու բոլոր տեղերն է ծածկել, ու ամենուր մարմար փայլում է: Ազգեստի փոշուց ու բոլորից «կազմված» կախովի մոխրագույն առաստաղը նրբաշենացնում է մարմարին: Առաջին հարկի լսարանների պատերը բաց ծիրանագույն են ակնահաճո: Երկնակի դռները նախատեսված են ձայնը խլացնելու համար, երաժիշտ ուսանողներն իրար չեն խանգարի: Ակուստիկայի խնդիրն էլ լուծված է, լսարանները փոքր ինչ թեք են կառուցված: Նկուղային հարկում կիրառական արվեստի, խեցեգործների արվեստանոցներն են: Երկրորդ հարկը թատերական բաժնի

դի՞ն են ասում: Հարցս ավելորդ ինչեց բակում երկու տնակ կա բնակիչներով: «Նրանց անտուն թողնել չի կարելի, բայց մեր բարեկարգման աշխատանքն էլ ուշանում է», ասում է ինձ ուղեկցող շինարար վարպետը: Մարզպետարանն ասել է՝ կկարգավորի»: Ահավոր աղմուկ է, դիզվառելիքով են աշխատում, ո՞ր շինարարությանը հասցնեն: Նույն բակում հակայական ներքակայանից օգտվելու հնարավորությունից զրկված են: Ինչո՞ւ: «300 հազար դրամը չեղավ տալու: Չնայած ընթացքում չէինք աշխատել, հաշվիչն առաջ էին տվել, ու հիմա մեր հաշվին 1 մլն 300 հազար է գրված»: Ուրեմն, խոչընդոտներ ինչքան ուզես: Իսկ լույս մեր «Ազգում» տեղեկագրածի տիկին Լուիզ Սիմոն Մանուկյանը հունիսի վերջին Գյումրի կժամանի այս կրթօջախի ժապավենը կտրելու:

Համերգն արդեն սկսվել է: Բազմաթիվ դեմքերի մեջ գտնում եմ Գյումրիի մարզպետ Արտաշ Գոմ-

բայց խորհուրդ է տալիս համոզվելու համար մի քանի օր ապրել: «Գյումրին հիշով, մշակույթով, երաժշտությամբ ապրող քաղաք է: Այսօր ապրիլյան օրերից մեկն է նշանավորված, որ մայրաքաղաքից ժամանել է Հայաստանի ֆիլհարմոնիկը: Ցանկալի կլիներ, որ նման առիթներ հաճախ լինեին: Ժամանակի մեջ մեծ խորհուրդ չենք տեսնում, հակառակը ժամանած կոլեկտիվի համար է պատիվ գալ Գյումրի», ասում է պրն Գոմցյանը:

Մարզպետարանի մշակույթի բաժնի վարիչ Համբիկ Կիրակոսյանը կարեւորում է մարզի համար հասկանալի այսօրվա կրթօջախի ունենալը: Ակադեմիա անունը դեռ հեռավորություն է ստեղծում, բայց մասշտաբ կդառնա, չէ՞ որ արվեստների, արհեստների այս քաղաքում գեները աշխույժ փոխանցված են:

ԱՆԱՀԻՏ ՀՈՎՍԵՓՅԱՆ

ՓԱՌԱՏՈՆ

«Վրաց կինոգործիչներն իրենց հարազատ օջախն են վերադառնում»

Երեկ կինոյի տանը կայացած ասուլիսն այսպես սկսեց Հայաստանի կինեմատոգրաֆիստների միության նախագահ Սերգեյ Իսրայելյանը: Պատվիրակության անդամներն էլ համաձայնեցին, իսկ Էլդար Շենգելայան այսպես ձեւակերպեց՝ տուն վերադառնալով վերսկսում ենք համագործակցությունը:

Վրաց կինոգործիչների պատվիրակությունը կիրակի օրն է ժամանել Երեւան: Պատվիրակության կազմում են Էլդար Շենգելայան, Լանա Գոգոբերիձեն, Սոֆիկո Ճիաուրելին, Նանա Ջանելիձեն, Նոդար Մանագաձեն, Դիտո Ցինցաձեն, Թեմուր Բաբլուանին, Զազա Խալվաշին, Ռեզո Չխեիձեն: Ինչպես ներկայացրին, առաջին երկուսը Վրաստանի խորհրդարանի պատգամավոր են՝ կինոյից անցել են քաղաքականության: Սոֆիկո Ճիաուրելիին հայ հանդիսատեսին ներկայացնելու հարկ չկա: Նանա Ջանելիձեն Թենգիզ Աբուլաձեի հետ համատեղ ստեղծել է հայ հանդիսատեսին ծանոթ «Զղջում» ֆիլմը, Ռեզո Չխեիձեն «Զինվորի հայրը» ֆիլմի «հայրն» է: Երեւան ժամանելով, առաջինը հյուրընկալվել են Փարաջանովի թանգարանում ընթրիքի: Սերգեյ Իսրայելյանն ասում է, որ դա ավանդույթ է դառնալու: Սոֆիկո Ճիաուրելին ոգեւորված ավելացնում է՝ «հրաշալի թանգարան է, պետք է խոնարհվել Զավեն Սարգսյանի առջեւ»: (Ի դեպ, վրաց կինոգործիչները վերջին անգամ Հայաստանում են եղել Փարաջանովի թաղմանը:) Խոսելով վրաց կինոարվեստի մասին, ասում են, թե ֆինանսավորումը համեմատաբար ավելի լավ է (չորս անգամ ավել է տրվում: ՀՀ կառավարությունը «Հայֆ» եւ «Հայֆիլմ» ստուդիաներին 95-ին հատկացրել է 105 միլիոն դրամ, 1996-ին՝ 115 միլիոն): Ռեզո Չխեիձեի ասելով, հայ հանդիսատեսը, դիտելով իրենց հետ բերած վերջին տարիների ֆիլմերը, կարող է պատկերացում կազմել, թե ինչ ուղիով է ընթանում վրաց կինեմատոգրաֆը: «Ինչի համար պայքարում էինք նախկինում՝ ազատության, անկախության, հասել ենք: Ու հիմա քաղաքական բռնաճնշում չկա: Այսօր մեր կինոն դարձել է ավելի չքավոր, գնահատեց Վրաստանի կինեմատոգրաֆիստների նախագահ Ռեզո Չխեիձեն: Ժամանակ է պետք, որ փիլիսոփայորեն իմաստավորենք այսօրվա իրավիճակը»: Լանա Գոգոբերիձեի բնորոշումն էլ նույնն էր. «Մեր կինոն էությամբ «դիսիդենտ» էր, ընդդիմություն էր ռեժիմին: Ստեղծագործական իմաստով ամեն ինչ եռում էր «Վրացֆիլմում»: Այսօր այդպես չէ, բայց հուսահատ չենք: Մեր ազգի դեմքը կինոն է, պետությունը դա հասկանում է եւ կպահպանի»:

«Վրացֆիլմում» չեմ նկարահանվել, բայց «Մոսֆիլմից», տարբեր կինոստուդիաներից միշտ հրավեր ունեցել եմ, իսկ իմ երկրորդ կինեմատոգրաֆիական կյանքն սկսվել է «Հայֆիլմում», ջերմ հիշողությունները շարադրեց Սոֆիկո Ճիաուրելին: Իմ դերասանական երջանկության կեսն էլ եղել է «Հայֆիլմում» նկարված Փարաջանովի «Սայաթ Նովան», որտեղ 6 դեր եմ խաղացել: Ինձ «Հայֆիլմի» հետ «Արեւիկն» էլ է կապում, որի օպերատորը Սերգեյ Իսրայելյանն է եղել: Մեծագույն երջանկություն է եղել ինձ համար նկարահանվել Հենրիկ

Մալյանի «Կտոր մը երկինք» ֆիլմում», գնահատում է էկրանի Ճիաուրելիից այսօր արտաքնապես բավական տարբերվող Սոֆիկո Ճիաուրելին: Խոսում է նաեւ ապագա ծրագրերի մասին. «Այսօր ՀՀ նախագահի հետ հանդիպման ժամանակ համատեղ ֆիլմ ստեղծելու առաջարկ ներկայացրեցինք: Ես ու Սոս Սարգսյանը ո՞ր դերերում հանդես կգանք, դեռ չգիտենք, բայց ուրախ եմ»:

«Ռեսպուբլիկա Արմենիի» թղթակցի՝ «Վրացֆիլմի» կառուցվածքին վերաբերող հարցին Ռեզո Չխեիձեն պատասխանեց, որ այն այսօր փակ բաժնետիրական ընկերություն է դարձել: Կառավարությունը՝ շարժական, անշարժ գույքը տրվել է ընկերությանը: 1/3-ը որպես նվեր տրվել է պետության կողմից, երբ եկամուտներ լինեն, 51 տոկոսը կտրվի պետությանը: 5 տարվա ընթացքում ոչինչ չվաճառելու պայմանը չեն խախտում, իրենք մտածում են պահպանելու մասին:

Մամուլի ասուլիսը երկար կձգվեր, հարցեր՝ ինչքան ուզես, բայց բոլորը հրավիրվեցին առաջին ֆիլմը՝ Էլդար Շենգելայայի «Հրաշալի ինֆորմացիան» դիտելու: Վաղը կցուցադրվի Լանա Գոգոբերիձեի «Վալս Պեչորայի ափին» ֆիլմը: Վրաց կինոյի օրերը Երեւանում կավարտվեն հունիսի 13-ին:

Ա. Հ.

Բացվեց Կարեն Դոլուխանյանի ցուցահանդեսը

Երեկ «Արվեստ» ցուցասրահում բացվեց Կարեն Դոլուխանյանի գեղանկարչական ցուցահանդեսը: «Մեր երեխաները պայծառության այս միջանցքով են գնալու դեպի քաղաքացիական հասարակություն», ցուցահանդեսի բացմանն ասաց «Արար» ԾՀՀ-ի տնօրեն Գեւորգ Վանյանը:

«Ռոմանտիկ թատրոն» շարժում տարածում, բազմաբնույթ արվեստներ, մարդիկ հաճախ են հանդիպում արվեստի այս խաչմերուկում, սիրում են այս անկյունը:

Մասնագիտությամբ ճարտարապետ Կարեն Դոլուխանյանի գեղանկարչական թվով երկրորդ ցուցահանդեսն է բացվածը: Առաջինը երկու տարի առաջ Կամերայինի Fe պատկերասրահում բացվեց: «Արվեստում» ներկայացված 19 նկարները ստեղծվել են 1995-96-ին:

Նույն նկարչությունն է. ցուցահանդեսում կախված 93-ին թվագրված կտավը հարցն այնքան էլ չի հաստատում: Գիծն էլ, խորհրդանիշն էլ, գույներն էլ ահագին տարբեր են:

Կարենի նկարչությանն անծանոթ մարդկանց նկարիչ Հրանտ Սիրոյանն օգնեց. «Նրա արվեստը տեքստերով կոլլել չի կարելի: Իր հոգու պատուհանից է նայում աշխարհին, շատ գեղեցիկ, նուրբ զգացողություն ունի, կտավը տեսնելու ունակություն: Կարենը մաքրել է բոլոր իզմերը»:

«Ազգը» առաջիկա համարներում կանդրադառնա Կարեն Դոլուխանյանի ցուցահանդեսին:

Ա. Հ.

ՄԱՆԿԱՊԱՐՏԵԶ

«Ինչ որ չի արել պապս, ես պիտի անեմ»

Մանկական զիլ եւ խռոխ ձայնով այսպես է գոչում ԵրՄՄ գործարանի թիվ 1 մանկապարտեզի 6-ամյա մանչուկը մայիսի 28-ին եւ հունիսի 1-ին նվիրված տոնական ճոխ համերգում, որն օրերս տեղի ունեցավ ԵրՄՄԳՀ-ի սյունազարդ դահլիճում: Սա առաջին համերգը չէ, որ մանկապարտեզի հիմնականում ավագ խմբի երեխաները տալիս են: Ավանդույթ է դարձել նրանց ուժերով բարեգործական համերգներ կազմակերպել զինվորական հիվանդանոցում, փրկվածներ ազատամարտիկների համար, իրենց գողտրիկ, ինքնատիպ համերգներով մեծ բավականություն են պատճառել պատերազմի վետերաններին, Հայաստանի Կարմիր խաչին: Համերգին ներկա էին ծնողներ, հյուրեր: ԵրՄՄ գործարանի տնօրեն Հենրիկ Մեհրաբյանը եւ այլ անձինք:

«Մեռնողը գրող, Վարդանը՝ սրով...», զրնգուն ձայնով արտասանում է մեկ ուրիշ փոքրիկ:

«... Եւ հաց տվող մի բուռ հող, Հայրենիքն է դա իմ սիրտ...», հնչում է բեմահարթակից, 6-ամյա Աստղիկ Եսայանի շուրթերից, որն իր ունակություններով այժմ է ընկնում նաեւ մանկապարտեզի շախմատի խմբակում: Երաժշտական մասի ղեկավար Էլվիրա Գասպարովայի շնորհիվ այդ օրը կյանք առավ Չայկովսկու անվան երաժշտական դպրոցի 15-ամյա սան Վ. Տեր-Հայրապետյանի «Իմ հայրենիք» երգը: Իրենց աշխատանքի պտուղներից գոհ է մանկապարտեզի տնօրեն Վ. Սարգսյանը, որը նշեց նաեւ, որ ամենօրյա աշխատանքում առկա է ԵրՄՄ գործարանի աջակցությունը:

Հայկական Կարմիր խաչի կողմից մանկապարտեզի 34 փոքրիկներից բաղկացած խմբին եւ անձնակազմին ջերմ շնորհակալություն հայտնեց Կ. Վարդանյանը, քանի որ այդ փոքրիկները բարեգործական համերգներով հանդես են եկել տարբեր դահլիճներում եւ ուրախություն պարգեւել բազմաթիվ մարդկանց, իսկ երեխաներին գրենական պիտույքներ նվիրեց:

Մեկ ամիս անց մանկապարտեզի սաները հանդես կգան «Հրաժեշտ մանկապարտեզ» եւ «Ողջույն, դպրոց» հանդես համերգներով:

ԷԼԻՏԱ ՄԻՔԱՅԵԼՅԱՆ

«SHARM»-ը ներկայացնում է
հունիսի 21-ին եւ 22-ին
Առաջին անգամ Երեւանում
Մարզահամերգային համալիրի համերգային դահլիճում
ՎԼԱԴԻՄԻՐ ՊՐԵՍՆՅԱԿՈՎԻՆ
իր շոու ծրագրով
Տոմսերը վաճառվում են ՄՀՀ-ի, օպերայի եւ ֆիլհարմոնիայի տոմսարկղերում: Հեռ. 56-55-57

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Մարզական

ԼՈՒՍԱԲԱՆՎՈՒՄ Է «ՍՆԱԲԵՐԱՏՈՒՐ-ՍԵՎԱՆ» ՃԱՄՓՈՐԴԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹՅԱՆ ԱՋԱԿՑՈՒԹՅԱՄԲ

ԵՎՐՈՊԱ-96

Անհաջող դայքար Անգլիայի խաղադաշտերում

[illegible]. Եվրոպայի առաջնությունները վաղուց աշխարհի առաջնությունների համարժեք մրցաշարեր են դարձել, որոնց ամեն անգամ հսկայական հետաքրքրությամբ են սպասում ֆուտբոլասերները։ Ուստի և տարօրինակ է, ֆուտբոլի հայրենիքը առաջին անգամ է անցկացնում Եվրոպայի առաջնություն։ Սակայն անգլիացիները նման մասշտաբի մրցաշարի կազմակերպման փորձ ունեն։ Նրանք 1966 թ. անցկացրել են աշխարհի առաջնություն։ Անգլիացիներն ամենայն լրջությամբ են նախապատրաստվել Եվրոպայի 10-րդ առաջնությանը։ Տոնականորեն զարդարված հանրահայտ «Ուեմբլի» մարզադաշտի խաղադաշտի կենտրոնում սպիտակ սավանով ծածկված տեղադրվել էր Անրի Դելոնեի անվան Եվրոպայի առաջնության գավաթի խոշորացված պատճենը, որը հավաքվում է մինչև հիմա։ Բուռն ծափողջյունների ուղեկցությամբ խաղադաշտ հրավիրվեց Ստենլի Մեթյուզը, որը լեգենդ է դարձել իր կենդանության օրոք։ Խաղադաշտ հրավիրվեցին նաև անգլիական ֆուտբոլի տարբեր ժամանակների 1-ին մեծության այլ աստղեր՝ Տոնի Ադամսը, Ջիմմի Գրիվզը, Ռեյ Ուիլկինսը, Էմլին Հյուզը, Պիտեր Շիլթոնը, Գարի Լինեկերը, Ջեկի և Բոբբի Չարլտոն եղբայրները և ուրիշներ։ Ստենլի Մեթյուզին պատիվ տրվեց բացել սավանը ծածկված գավաթը։ Անգլիայի թագուհի Եղիսաբեթ 2-րդը չմասնակցեց բացման արարողությանը։ Նրան փոխարինեց Քենթի դուքսը, որը համաշխարհային առաջնության կազմկոմիտեի նախագահն էր։ ՈՒԵՖԱ-ի նախագահ Լեննարտ Յոհանսոնի հետ նա ողջունեց առաջին հանդիպման մասնակիցներին՝ Անգլիայի և Շվեյցարիայի հավաքականների ֆուտբոլիստներին։

ԱՆԳԼԻԱ–ՇՎԵՅՑԱՐԻԱ 1-1

1-0՝ Ալեն Շիրեր (23)

2-0՝ Կուբիլայի Թուրքյըլմազ (83)

Ինչպես ենթադրվում էր, անգլիացիները ակտիվ սկսեցին հանդիպումը։ Սակայն 4-րդ րոպեին հաշիվը կարող էին բացել Շվեյցարիայի հավաքականի ֆուտբոլիստները։ Թուրքյըլմազը, մեն-մենակ մնաց դարպասապահի դեմ, բայց հարվածեց։ 23-րդ րոպեին Ալան Շիրերը դարձավ «Եվրո-96»-ի առաջին գոլի հեղինակը՝ առաջ մղելով Անգլիայի հավաքականին։ Թվում էր առաջնության կազմակերպիչները հեշտությամբ առաջին հաղթանակը կտոնեն։ Նրանք առաջին կեսում ստանձնում էին տիրել նախաձեռնությանը, սակայն մեկնարկային խաղի ծանր բեռն այս անգամ էլ իրեն զգացնել տվեց։ Երկրորդ կեսում անգլիացիների ուժերը փոխվեցին։ Շվեյցարիայի հավաքականը համառ գործողություններով մրցակցին ստիպեց իր դարպասին։ 83-րդ րոպեին մրցավար Նեյթանյելը 11 մետրանոց հարված, որն իրացրեց Թուրքյըլմազը։ Խաղն ավարտվեց ոչ-ոքի՝ 1-1։ Խաղի ավարտից, բնականաբար, դժգոհ մնացին դաշտի տերերը։

Եվրոպայի այս առաջնությունում առաջին մի քանի նորույթներ են կիրառվում։ Թիմերը ամեն խաղի կարող են հայտավորել իրենց բոլոր 22 խաղացողներին, գլխավոր մրցավարը խաղի ընթացքում էլեկտրոնային հատուկ սարքով կապ ունի եզրային մրցավարների հետ։

«Ուեմբլի» մարզադաշտ

ԻՍՊԱՆԻԱ–ԲՈՒԼՂԱՐԻԱ 1-1

0-1՝ Խրիստո Ստոիչկով (65)

1-1՝ Ալֆոնսո Պերես

Երեկ սա ամենալարված և անգլիական խաղն էր առաջին լուրից։ 40-րդ րոպեին Խրիստո Ստոիչկովի խփած գեղեցիկ գոլը անարդարորեն չհաշվվեց մրցավարի կողմից։ Այդ գոլը կարող էր զարդարել ամեն խմբային պատմությունը։ Բուլղարացիները հերթական անգամ ցուցադրեցին անկրկնելի խաղ։ Ինչպես միշտ, խաղացողները դիրքեր գրաված սպասում էին մրցակցի սխալներին։ Դաշտի կենտրոնը ուժեղ հսկողության տակ էր։ Միայն «ծեր» Հիերրոն էր փորձում կազմակերպական հարձակում դասել։ Միխայլովը (Բուլղարիայի դարպասապահը), ինչպես նաև Լեչկովը և Ստոիչկովը գեղեցիկ խաղացին։

ԳԵՐՄԱՆԻԱ–ՉԵԽԻԱ 2-0

1-0՝ Քրիստիան Ցիգե (26)

2-0՝ Անդրեաս Մյոլլեր (32)

ՊՈՐՏՈՒԳԱԼԻԱ–ԴԱՆԻԱ 1-1

0-1՝ Բրայան Լաուդրուպ (22)

1-1՝ Ռիկարդո Սա Պինտո (53)

ՍՈՒՊԵՐԳԱՎԱԹ

«Շիրակը» Հակոբ Տոնոյանի անվան Սուպերգավաթակիր

Հայկական ֆուտբոլում ավելացավ ևս մեկ մրցանակ։ Այսուհետ ամեն մրցաշրջանի ավարտից հետո տվյալ մրցաշրջանի չեմպիոնը և գավաթակիրը կխաղարկեն հայկական ֆուտբոլի երախտավոր Հակոբ Տոնոյանի անունը կրող Սուպերգավաթը։ Հակոբ Տոնոյանը այն եզակի մարդկանցից էր, որն անձնվիրաբար ծառայել է հայկական ֆուտբոլին։ Եղել է Հայաստանի ֆուտբոլի ֆեդերացիայի նախագահը, այնուհետև՝ ֆեդերացիայի պատվավոր նախագահը։ Երկար ժամանակ հովանավորել է հայկական ֆուտբոլը, «Արարատին»։ Նրա մահվանից հետո ՀՀ ֆուտբոլի ֆեդերացիան որոշում կայացրեց անցկացնել մրցաշրջանի գավաթի խաղարկությունը և այն կոչել Հակոբ Տոնոյանի անվամբ։ Այս փաստը մեծ արձագանք գտավ Հակոբ Տոնոյանի ընտանիքի և հարազատների մոտ, որոնք էլ որոշեցին իրենց միջոցներով սահմանել այդ մրցանակը։

Կիրակի օրը «Հրազդան» մարզադաշտում Սուպերգավաթի անդրանիկ խաղարկությունում մրցեցին ՀՀ չեմպիոն և գավաթակիր Երևանի «Փյունիկը» և փոխչեմպիոն Գյումրիի «Շիրակը»։ Այս մրցաշրջանի երկու հանդիպումներում երևանցիները հասել էին առավելության և խաղադաշտ էին դուրս եկել անդրդվելի իրենց հաղթանակի վստահությամբ։ Սակայն «Շիրակի» տղաները ռևանշի հասնելու ծարավով կարողացան վերջապես առավելության հասնել «Փյունիկի» նկատմամբ, չնայած, որ առաջինը արդյունքի հասան երևանցիները։ 23-րդ րոպեին Հայկ Մարգարյանի հեռահար հարվածը անակնկալի բերեց գյումրեցիներին, որոնք, սակայն, չկորցրեցին իրենց ոգու թափը, սկսեցին ավելի մեծ ուժերով ճնշել Ավագյանի պաշտպանած դարպասին։ Շուտով Սամվել Նիկոլյանին հաջողվեց վերականգնել հավասարությունը։ Իսկ երկրորդ խաղակեսում «Շիրակի» առավելությունը բացահայտ էր, որոնք ևս երկու անգամ գրավելով «Փյունիկի» դարպասը դարձան Հակոբ Տոնոյանի անվան Սուպերգավաթի անդրանիկ հաղթողը։ Գավաթը «Շիրակին» հանձնեցին Հակոբ Տոնոյանի թոռները և որդին՝ Արայիկ Տոնոյանը։

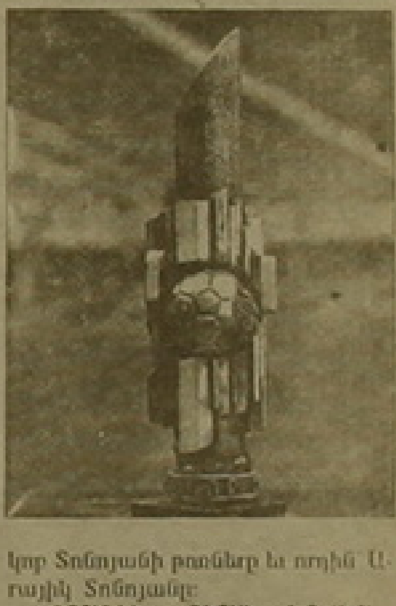

«ՓՅՈՒՆԻԿ»–«ՇԻՐԱԿ» 1-3 (1-1)

9 հունիս, 1996 թ., «Հրազդան» մարզադաշտ, 1000 հանդիսատես։

Մրցավար՝ Կ. Նալբանդյան

Գոլեր՝ 1-0 Հայկ Մարգարյան (23'), 1-1 Սամվել Նիկոլյան (35'), 1-2 Կոլյա Եփրեմյան (49'), 1-3 Հարություն Վարդանյան (61')։

87-րդ րոպեին Վարդան Մինասյանը («Փյունիկ») չիրացրեց 11 մետր։

80-րդ րոպեին դաշտից հեռացվեց Վարդան Խաչատրյանը («Փյունիկ»)։

ԵՐԵՎԱՆ-96

99 երկիր երևանյան օլիմպիադայում

ԵՒս չորս երկիր՝ Սան Մարինոն, Մարոկոն, Ավստրիան և Արգենտինան, հաստատեցին իրենց մասնակցությունը շախմատի 32-րդ համաշխարհային օլիմպիադային։ Երևանյան օլիմպիադային մասնակցելու հայտեր ներկայացրած պետությունների թիվը հասավ 99-ի։ Գ. Հ.

ԹԵՆԻՍ

Եվգենի Կաֆելնիկովի կրկնակի հաջողությունը

22-ամյա Եվգենի Կաֆելնիկովը նոր էջ գրեց թենիսի պատմության մեջ՝ դառնալով Ֆրանսիայի բաց առաջնության հաղթող, այսինքն՝ դառնալով նախկին ԽՍՀՄ-ի տարածքում առաջին թենիսիստը, որը կարողացավ հաղթանակ տանել «Մեծ սաղավարտի» մրցումներում։ Եզրափակչում Կաֆելնիկովը համառ պայքարում՝ 7-6, 7-5, 7-6 հաշվով հաղթեց գերմանացի Միխայել Շտիխին, ընդ որում երկրորդ սեթում Շտիխը մի պահ 5-2 հաշվով առաջ էր։ Անցյալ տարի Կաֆելնիկովը հաղթելով Անդրե Աղասուն, կարողացել էր հասնել մինչև կիսաեզրափակիչ, որտեղ պարտվել էր Թոմաս Մուստերին, իսկ այս անգամ ռուս թենիսիստը յափշտակված վստահ հաղթող եկավ, անցկացրած 6 մրցախաղերում նա 1 սեթ է միայն տանուլ տվել՝ հաղթելով, մասնավորապես, աշխարհի թիվ 1 թենիսիստ Փիթ Սամփրասին ու հոլանդացի Ռիխարդ Կրայչեկին, որն այս տարի շատ ուժեղ է խաղում։ Այս տարվա Ֆրանսիայի բաց առաջնությունում սա Եվգենի Կաֆելնիկովի երկրորդ մեծ հաջողությունն էր։ Շաբաթ օրը նա կարողացել էր արդեն չեխ թենիսիստ Դանիել Վացեկի հետ հաղթանակ տանել նաև զուգախաղերում։ Այդպիսի հաջողության ավստրալիացի Քեն Ռոզուոլն է միայն կարողացել հասնել 1968 թվականին։

Գ. Է. Հ.

ԴԱՆԻԱ

1.	ՊԵՏԵՐ ՇՄԵՅԽԵԼ	18.11.1963	դ	«Մանչեսթեր» Անգ.	83
2.	ԹՈՄԱՍ ՀԵԼՎԵԳ	24.01.1970	պ	«Ուդինեզե» Իտալ.	12
3.	ՄԱՐԿ ՌԻԴԵՐ	05.06.1968	պ	«Վեստ Հեմ» Անգլ.	37
4.	ԼԱՐՍ ՕԼՍԵՆ	02.02.1961	պ	«Բրոնդբյու»	84
5.	ՅԵՍ ՀՅՈԳ	07.05.1966	պ	«Ֆեներբախչե» Թ.	21
6.	ՄԻԽԱՅԵԼ ՇՅՈՆԲԵՐԳ	19.01.1967	կ	«Օդենսե»	12
7.	ԲՐԱՅԱՆ ՆԻԼՍԵՆ	28.12.1968	կ	«Օդենսե»	34
8.	ԿԼԱՈՒՍ ԹՈՄՍԵՆ	31.05.1970	կ	«Իպսվիչ» Անգլ.	5
9.	ՄԻԿԵԼ ԲԵԿ	12.05.1973	հ	«Ֆորտունա» Գերմ.	8
10.	ՄԻԽԱԵԼ ԼԱՈՒԴՐՈՒՊ	15.06.1964	կ	«Ռեալ» Մ., Իսպ.	87
11.	ԲՐԱՅԱՆ ԼԱՈՒԴՐՈՒՊ	22.02.1969	հ	«Ռեյնջերս» Շոտլ.	62
12.	ՏՈՐԲԵՆ ՊԻԵԽՆԻԿ	21.05.1963	պ	«Աարհուս»	13
13.	ՀԵՆՐԻԿ ԼԱՐՍԵՆ	17.05.1966	կ	«Լինգբյու»	36
14.	ՅԵՆՍ ՌԻՍԱԳԵՐ	09.04.1971	պ	«Բրոնդբյու»	11
15.	ԷՐԻԿ ԲՈ ԱՆԴԵՐՍԵՆ	14.11.1970	հ	«Ռեյնջերս» Շոտլ.	5
16.	ԼԱՐՍ ՀՅՈԳ	14.01.1959	դ	«Օդենսե»	6
17.	ԱԼԱՆ ՆԻԼՍԵՆ	13.03.1971	կ	«Բրոնդբյու»	3
18.	ԿԻՄ ՎԻԼՖՈՐՏ	15.11.1962	կ	«Բրոնդբյու»	74
19.	ՍՏԻԳ ԹՅՈՖԹԻՆԳ	14.08.1969	կ	«Աարհուս»	2
20.	ՅԱԿՈԲ ԼԱՈՒՐՍԵՆ	06.10.1971	պ	«Սիլկեբորգ»	11
21.	ՍՅՈՐԵՆ ԱՆԴԵՐՍԵՆ	31.01.1970	հ	«Ալբորգ»	1
22.	ՄՈԳԵՆՍ ԿՐՈԳ	31.10.1963	դ	«Բրոնդբյու»	5

Գլխավոր մարզիչ՝ ՌԻԽԱՐԴ ՄՅՈԼԼԵՐ ՆԻԼՍԵՆ 19.03.1937

ԹՈՒՐՔԻԱ

1.	ԷՐԳԱՆ ԱԴՆԱՆ	13.01.1968	դ	«Անկարագյուջու»	1
2.	ՉԵԹԻՆ ՌԵՍԵՓ	01.10.1965	պ	«Բեշիկթաշ»	47
3.	ՕԶԱԼԱՆ ԱԼՓԱՅ	29.05.1973	պ	«Բեշիկթաշ»	18
4.	ԻՆՍԵՋԵ ՎԵԴԱԹ	01.04.1974	կ	«Կարաբյուքսփոր»	1
5.	ՔԵՐԻՄՕՂԼՈՒ ԹՈՒԳԱՅ	24.08.1970	կ	«Գալաթասարայ»	37
6.	ՍԱԴԼԱՄ ԷՐԹՈՒԳՐՈՒԼ	19.11.1969	հ	«Բեշիկթաշ»	22
7.	ՍԱՆԴԻՐԱԼԻ ՀԱՄԻ	20.07.1968	հ	«Տրաբզոնսփոր»	37
8.	ԹԵՄԻԶՔԱՆՕՂԼՈՒ ՕԳՅՈՒՆ	01.09.1971	պ	«Տրաբզոնսփոր»	35
9.	ՇՅՈՒՔՅՈՒՐ ՀԱՔԱՆ	01.09.1971	հ	«Գալաթասարայ»	26
10.	ՉԵԹԻՆ ՕԳՈՒԶ	15.02.1963	կ	«Ֆեներբախչե»	57
11.	ՉԻՔԻՐԻՔՉԻ ՕՐՀԱՆ	15.04.1967	հ	«Տրաբզոնսփոր»	25
12.	ՅԻԳԻԹ ՖԱՐՈՒԿ	15.04.1968	հ	«Կոջաելիսփոր»	1
13.	ԶԱՖԵՐ ՌԱՀԻՄ	25.01.1971	պ	«Գենչլերբիրլիգի»	1
14.	ՍԱՆՉԱԿԼԻ ՍԱՖԵՏ	27.02.1968	հ	«Կոջաելիսփոր»	11
15.	ԿՈՐԿՈՒՏ ԹԱՅՖՈՒՆ	02.04.1974	կ	«Ֆեներբախչե»	2
16.	ՅԱԼՉԻՆ ՍԵՐԳԵՆ	05.10.1972	կ	«Բեշիկթաշ»	12
17.	ԷՐՔԱՆ ԱԲԴՈՒԼԼԱՀ	08.12.1971	կ	«Տրաբզոնսփոր»	24
18.	ԷՐԴԵՄ ԱՐԻՖ	02.01.1972	հ	«Գալաթասարայ»	9
19.	ԿԱՖԿԱՍ ԹՈԼՈՒՆԱՅ	31.03.1968	կ	«Տրաբզոնսփոր»	17
20.	ԿՈՐՔՄԱԶ ԲՅՈՒԼԵՆՏ	24.11.1968	պ	«Գալաթասարայ»	45
21.	ԳՅՈԶՅԱՆ ՍԱՆՎԵՐ	22.01.1967	դ	«Ալթայ»	2
22.	ՌԵՉԲԱՐ ՌՅՈՒՍԹՈՒ	10.05.1973	դ	«Ֆեներբախչե»	14

Գլխավոր մարզիչ՝ ՖԱՏԻՀ ԹԵՐԻՄ 14.09.1953

ՊՈՐՏՈՒԳԱԼԻԱ

1.	ՎԻՏՈՐ ԲԱՅԱ	15.10.1969	դ	«Պորտո»	40
2.	ԿԱՐԼՈՍ ՍԵԿՐԵՏԱՐԻՈ	12.05.1970	պ	«Պորտո»	12
3.	ՊԱՈՒԼԻՆՅՈ ՍԱՆՏՈՍ	21.11.1970	կ	«Պորտո»	11
4.	ԿՐՈՒԶ ՕԿԵԱՆՈ	29.07.1962	կ	«Սպորտինգ» Լիս.	39
5.	ՖԵՐՆԱՆԴՈ ԿՈՒՏՈ	02.08.1969	պ	«Պարմա» Իտալ.	31
6.	ԽՈՍԵ ՏԱՎԱՐԵՍ	23.04.1966	կ	«Բոավիշտա»	0
7.	ՎԻՏՈՐ ՊԱՆԵՅՐԱ	16.02.1966	կ	«Գիմարաեշ»	43
8.	ԺՈԱՈ ՎԻԵՅՐԱ ՊԻՆՏՈ	19.08.1971	հ	«Բենֆիկա»	33
9.	ՌԻԿԱՐԴՈ ՍԱ ՊԻՆՏՈ	10.10.1972	հ	«Սպորտինգ» Լիս.	9
10.	ՌՈՒԻ ԿՈՍՏԱ	29.03.1972	կ	«Ֆիորենտինա» Իտ.	21
11.	ԽՈՐԽԵ ԿԱԴԵՏԵ	27.08.1968	հ	«Սելթիկ» Շոտլ.	22
12.	ԱԼՖՐԵԴՈ ԿԱՍՏՐՈ	05.10.1962	դ	«Բոավիշտա»	0
13.	ՏԵՅՇԵՅՐԱ ԴԻՄԱՍ	16.02.1969	պ	«Բենֆիկա»	5
14.	ՊԵԴՐՈ ԲԱՐԲՈՍԱ	06.08.1970	հ	«Սպորտինգ» Լիս.	9
15.	ՕԼԻՎԵՅՐԱ ԴՈՄԻՆԳՈՍ	02.01.196[illegible]	հ	«Պորտո»	27
16.	ԿՐԻՍՏՈՎԱՈ ՀԵԼԴԵՐ	21.03.1971	պ	«Բենֆիկա»	18
17.	ՀՈՒԳՈ ՊՈՐՖԻՐԻՈ	23.09.1973	հ	«Ունիաո Լեյրիա»	0
18.	ԱՆՏՈՆԻՈ ՖՈԼՀԱ	21.05.1971	հ	«Պորտո»	18
19.	ՊԱՈՒԼՈ ՍՈՈՒԶԱ	03.08.1970	կ	«Յուվենտուս» Իտ.	24
20.	ԼՈՒԻՍ ՖԻԳՈ	04.11.1972	կ	«Բարսելոնա» Իսպ.	27
21.	ՊԱՈՒԼՈ ՄԱԴԵՅՐԱ	06.09.1970	պ	«Բելենենսես»	12
22.	ՌՈՒԻ ԿՈՐԵԱ	22.10.1967	դ	«Սպորտինգ» Բ.	1

Գլխավոր մարզիչ՝ ԱՆՏՈՆԻՈ ՕԼԻՎԵՅՐԱ 10.06.1952

ԽՈՐՎԱԹԻԱ

1.	ԴՐԱԺԵՆ ԼԱԴԻՉ	01.01.1963	դ	«Խորվաթիա»	23
2.	ՆԻԿՈԼԱ ՅՈՒՐՉԵՎԻՉ	14.09.1966	կ	«Ֆրայբուրգ» Գեր.	14
3.	ՌՈԲԵՐՏ ՅԱՐՆԻ	26.10.1963	պ	«Բետիս» Իսպան.	20
4.	ԻԳՈՐ ՍՏԻՄԱՑ	06.09.1967	պ	«Դերբի Քաունթի»	16
5.	ՆԻԿՈԼԱ ՅԵՐՔԱՆ	08.12.1964	պ	«Ռեալ» Օվիեդո	20
6.	ՍԼԱՎԵՆ ԲԻԼԻՉ	11.09.1968	պ	«Վեստ Հեմ» Անգլ.	21
7.	ԱԼՅՈՇԱ ԱՍԱՆՈՎԻՉ	14.12.1965	կ	«Հայդուկ»	19
8.	ՌՈԲԵՐՏ ՊՐՈՍԻՆԵՉԿԻ	12.01.1969	կ	«Բարսելոնա» Իսպ.	13
9.	ԴԱՎՈՐ ՇՈՒԿԵՐ	01.01.1968	հ	«Սևիլյա» Իսպ.	19
10.	ԶՎՈՆԻՄԻՐ ԲՈԲԱՆ	05.10.1968	կ	«Միլան» Իտալիա	17
11.	ԱԼԵՆ ԲՈԿՍԻՉ	21.01.1970	հ	«Լացիո» Իտալիա	13
12.	ՄԱՐԻՅԱՆ ՄՐՄԻՉ	08.05.1965	դ	«Վարտեքս»	5
13.	ՄԱՐԻՈ ՍՏԱՆԻՉ	10.04.1972	կ	«Բրյուգե» Բելգիա	8
14.	ԶՎՈՆԻՄԻՐ ՍՈՒԼԴՈ	02.11.1967	պ	«Խորվաթիա»	11
15.	ԴՈՒԲՐԱՎԿՈ ՊԱՎԼԻՉԻՉ	23.11.1967	պ	«Հերկուլես» Իսպ.	16
16.	ՄԼԱԴԵՆ ՄԼԱԴԵՆՈՎԻՉ	13.09.1964	կ	«Գամբա» Ճապոն.	16
17.	ԻԳՈՐ ՊԱՄԻՉ	19.11.1969	հ	«Օսիյեկ»	2
18.	ԷԼՎԻՍ ԲՐԱՅԿՈՎԻՉ	12.06.1969	պ	«Մյունխեն-1860»	7
19.	ԳՈՐԱՆ ՎԼԱՈՎԻՉ	07.08.1972	հ	«Պադովա» Իտալ.	7
20.	ԴԱՐԻՈ ՍԻՄԻՉ	12.11.1975	պ	«Խորվաթիա»	1
21.	ԻԳՈՐ ՑՎԻՏԱՆՈՎԻՉ	01.11.1970	հ	«Խորվաթիա»	10
22.	ՏՈՆՉԻ ԳԱԲՐԻՉ	11.11.1961	դ	«Հայդուկ»	7

Գլխավոր մարզիչ՝ ՄԻՐՈՍԼԱՎ ԲԼԱԺԵՎԻՉ 10.03.1935

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Օրվա հետքերով

ԴԻՏԱՐԿՈՒՄՆԵՐ

Ռուսաստանի նախագահի ընտրությունները կազդեն ողջ աշխարհի վրա

Ելցինը կարող է շահել տատանվողների 20 տոկոսը

Սկիզբը էջ 1

Ինչ խոսք, ըստ զրուցակցիս, այս բացառիկ արդյունքները լուրջ դժգոհության ալիք առաջացրեցին թե Ռուսաստանում, թե Հայաստանում եւ թե ԱՊՀ երկրներում: Ռուսի. ստեղծված իրավիճակում հիմնական պայքարը գնալու է դեմոկրատական եւ կոմունիստական ուղղությունների միջեւ:

Գեւորգ Պողոսյանի կարծիքով, Ռուսաստանի նախագահական ընտրությունները կլինեն XX դարի վերջին հնգամյակի ամենալուրջ ռազմական-քաղաքական իրադարձությունը, քանի որ որոշվելու է ոչ միայն Ռուսաստանի ապագան, այլեւ մի քանի սահմանակից երկրների, այդ թվում ԱՊՀ պետությունների ապագան:

Այնուամենայնիվ, նույնիսկ այսօր ոչ ոք միանշանակ չի կարող ասել, թե ով կհաղթի: Գեւորգ Պողոսյանը հիմնվելով ռուս սոցիոլոգների հարցման արդյունքների վրա, նշեց, որ երկու հիմնական թեկնածուները՝ Ելցինն ու Զյուգանովը ունեն մոտավորապես հավասար հնարավորություններ: «Երեւի թե ճիշտ են նրանք, ովքեր կարծում են, որ երկուսն էլ կանցնեն երկրորդ փուլ, իսկ թե այնտեղ ինչպես կլուծվի, դժվար է գուշակել», ասաց կենտրոնի տնօրենը:

Նա հիշեցրեց, որ Պետդումայի ընտրությունների ժամանակ ռուս սոցիոլոգները մի քանի կողմից սխալներ թույլ տվեցին եւ սխալ կանխագուշակություններ արեցին: Դա պայմանավորված է նաեւ նրանով, որ հաճախ հաշվի է առնվում միայն Մոսկվա եւ Սանկտ Պետերբուրգ քաղաքների կարծիքը, մինչդեռ Ռուսաստանում կան նաեւ այլ մարզեր, քաղաքներ, որոնց բնակչությունը հակառակ կարծիքն ունի: Միայն մի բան է պարզ, որ Ռուսաստանի քաղաքական ողջ մեխանիզմը հիմա ծառայեցված է հօգուտ Ելցինի ընտրության:

Սոցիոլոգի գնահատականով դա քիչ բան չէ, որովհետեւ նման ընտրությունների ժամանակ տատանվողների թիվը հասնում է 30-35 տոկոսի: Եվ այդ նախընտրական արշավը եթե լավ անցկացվի, ապա ըստ միջազգային պրակտիկայի, Ելցինը կարող է այդ չկողմնորոշվածների 20 տոկոսը շահել:

Իսկ այն հարցին, թե ինչպիսի՞ ազդեցություն կունենան Ռուսաստանի նախագահական ընտրությունները մեզ վրա, Գեւորգ Պողոսյանը այն կարծիքը հայտնեց, թե Հայաստանը եւ թե ԱՊՀ երկրները ցանկանում են գործ ունենալ դեմոկրատական Ռուսաստանի հետ: Կոմունիստական Ռուսաստանի հետ նրանք չեն ուզենա որեւիցե հարաբերություն ունենալ:

Եւ հարցն այն է, թե Զյուգանովը գալով իշխանության ինչպիսի՞ քաղաքականություն կվարի: Գեւորգ Պողոսյանի ասելով, չի բացառվում, որ նա վարվի այնպես, ինչպես Արեւելյան Եվրոպայի մի շարք երկրներում կատարվեց իշխանության փոփոխություն եւ անգամ Լեհաստանում նախագահ ընտրվեց կոմունիստ Կվասնեւսկին, որը երկրի հիմնական քաղաքական ուղղությունը չփոխեց: Եթե նույնը կատարվի Զյուգանովի հետ, ապա մեծ բախումներ եւ տարաձայնություններ չեն լինի: Իսկ եթե ոչ, ապա կոմունիզմի վերականգնումը, ըստ Գեւորգ Պողոսյանի, անհնարին է: Եթե Զյուգանովը փոփոխություններ կատարի արտաքին եւ ներքին քաղաքականության ոլորտում, ապա անմիջապես բազմաթիվ խնդիրներ կծագեն ԱՊՀ երկրների, այդ թվում Հայաստանի հետ: Հետեւաբար, կենտրոնի տնօրենը այն կարծիքին է, որ Հայաստանի թե իշխանությունները եւ թե ժողովուրդը ավելի հակված են դեմոկրատական Ռուսաստանի հետ գործ ունենալու: Իսկ այն, որ բնակչության մի մասը սպասում է, թե կոմունիստների վերադարձով ամեն ինչ կփոխվի, Գեւորգ Պողոսյանը համարում է պատրանք: Նրա կարծիքով, այսօրվա քաղաքական եւ տնտեսական իրավիճակում նույնիսկ եթե կոմունիստներն էլ վերադառնան, չեն կարող լուրջ փոփոխություն մտցնել: Բայց, նրա ասելով, այդ դիրքորոշումը բացատրվում է ոչ միայն դեմոկրատների նկատմամբ հուսահատությունից, այլեւ իշխանությունների այն քաղաքականությամբ, որի արդյունքում աղքատացան սոցիալական տարբեր շերտեր: Եւ մարդիկ փախչելով դրանից նորից գնում են դեպի հինը, որը մեզ հայտնի է կոմունիստական շրջանից: Զրուցակցիս ասելով, բացի այդ, կոմունիստները երկրի կառավարման նոր մոդել չեն առաջարկելու: Վատագույն դեպքում կլինի հինը, լավագույն դեպքում դեմոկրատական մոդելի ավելի «մեղմ» տարբերակը: Ռուսաստանի ընտրությունների արդյունքները Հայաստանի եւ շրջակա պետությունների վրա անշուշտ ազդեցություն կունենան: Բայց, Գեւորգ Պողոսյանի ասելով, չպետք է նաեւ չափազանցացնել դրանց ազդեցությունը: Նա համոզված է, որ դա ավելի շատ կանդրադառնա իշխանության վերին շերտերին, կադրային փոփոխություններին, քան Հայաստան-Ռուսաստան կամ հայ-ռուս ժողովուրդների հարաբերություններին: Նրա կարծիքով, ցանկացած իշխանության դեպքում մեր երկրները ձգտելու են բարեկամական հարաբերությունների հասնել: Իսկ զոհեր կլինեն կադրերի շրջանում, երբ այս կամ այն քաղաքական գործիչը չի ցանկանա համագործակցել կոմունիստական Ռուսաստանի հետ:

ՀԱՄԱՌՈՏ

Վրաստան. Շեւարդնաձեն մտադիր է հեռանա՞լ

ԱԽԱԼՔԱԼԱՔ, 10 ՀՈՒՆԻՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Դժվար թե հաջորդ նախագահական ընտրություններում ես դնեմ իմ թեկնածությունը, Ախալքալաքում, Սամցխե-Ջավախեթիի հասարակայնության հետ հանդիպման ժամանակ հայտարարեց Վրաստանի նախագահ Էդուարդ Շեւարդնաձեն: Նրա խոսքերով, այդ պարագայում ինքն ավելի շատ հնարավորություն ու ժամանակ կունենա զբաղվել հանրապետությունով, լինել յուրաքանչյուր գյուղում, ընտանիքում:

Ռուսաստանը թույլ չի տա Իրանի մեկուսացումը

ՄՈՍԿՎԱ, 10 ՀՈՒՆԻՍ, ՓԱՍՏ: Ռուսաստանը դեմ է Իրանին մեկուսացնելու յուրաքանչյուր քայլի: Այս մասին հայտարարեց երկրի փոխարտգործնախարար Վիկտոր Պոսուվալյուկը Իրանի արտգործնախարար Վելայաթիի հետ հանդիպման ժամանակ: Նա իր խոսքը չմանրամասնեց, սակայն հասկանալի էր, որ այդ հայտարարությունն ուղղված էր Իրանը տնտեսապես եւ դիվանագիտորեն մեկուսացնելու ԱՄՆ-ի ջանքերի դեմ: Իրանը Ռուսաստանից վերջին մի քանի տարիների ընթացքում գնել է կործանիչներ, հրթիռներ եւ սուզանավեր: Մոսկվան օժանդակում է նաեւ Բուշերի ատոմակայանի աշխատանքների իրականացմանը:

Ստամբուլում հակատեսական ցույցեր, 550 հոգի ձերբակալված

10 ՀՈՒՆԻՍ, TRT: Ստամբուլի հրապարակներից մեկում ցուցարարների մի խմբի եւ ոստիկանության միջեւ տեղի ունեցավ ընդհարում: Ցուցարարները, որոնցից 20-ը ձերբակալվել են, եկել էին իրենց հարգանքի տուրքը մատուցելու անցյալ հունիսին նույն հրապարակում ոստիկանների կողմից սպանված իրենց ընկերոջը: Ոստիկաններից երկուսը վիրավորվել են: Ստամբուլի ոստիկանական բաժանմունքի հայտարարության մեջ նշվում է, որ հունիսի 8-9-ին քաղաքի մի շարք հրապարակներում տեղի ունեցած հակատեսական ցույցերի ժամանակ ձերբակալվել է շուրջ 550 մարդ, որոնցից 230-ը հետագայում ազատ է արձակվել, իսկ մյուսների հարցաքննությունը շարունակվում է:

ԿՈՐԵԼ Է

Խաչատուր Սուրենի Գյուլնազարյանի N MT-1-234786 դիպլոմը, տրված 1990-ին Երեւանի շինարարական տեխնիկումից:

ՀԱՄԱՐԵԼ ԱՆՎԱՎԵՐ:

«Զվարթնոց» օդանավակայանի բեռնային պահեստի-շահագործման համար աշխատանքի են հրավիրվում

բարձրագույն կրթությամբ երիտասարդներ եւ աղջիկներ՝ անգլերենի պարտադիր իմացությամբ եւ արտասահմանյան որեւէ կազմակերպության հետ աշխատանքային փորձով:

«Զվարթնոց» օդանավակայանի ուսումնական կենտրոնում մեկամսյա ուսուցումից, ինչպես նաեւ արտասահմանում բեռնամշակման հատուկ դասընթացներ անցնելուց հետո ընտրվածները կաշխատեն նոր բեռնային համալիրում որպես ծառայության պետ, դիսպետչեր, ներբեռնման պետ, օպերատոր եւ այլն:

Նախնական ընտրության համար թեկնածուները փաստաթղթերը կարող են հանձնել հունիսի 15-ից «Զվարթնոց» օդանավակայանի գրասենյակ, հեռ. 77-09-88:

AMERICAN UNIVERSITY OF ARMENIA

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ

Նոր ծրագիր՝ իրավագիտության մագիստրոսի գիտական աստիճան

Հայաստանի ամերիկյան համալսարանն սկսում է փաստաթղթերի ընդունումը մագիստրոսի կոչում շնորհող երկամյա նոր ծրագրի համեմատական եւ միջազգային իրավագիտության համար, որը կսկսվի 1997 թ. մարտին:

Ծրագիրը կունենա երկու ուղղվածություն եւ համեմատական սկզբունքով կուսումնասիրի եվրոպական քաղաքացիական իրավունքի եւ անգլո-ամերիկյան իրավունքի համակարգերի իրավական ավանդույթները: Համեմատական սահմանադրական իրավունքի ասպեկտները կընդգրկեն սահմանադրականության, իրավական կանոնակարգման, օրենսդրական նախագծման, հասարակության եւ անհատի իրավունքների հիմնահարցերը, ինչպես նաեւ միջազգային համաձայնագրերին եւ պայմանագրերին վերաբերող խնդիրների ուսումնասիրությունը: Միջազգային գործարարության իրավունքի շրջանակներում կուսումնասիրվեն շուկայական տնտեսության, միջազգային հանրային իրավունքի եւ միջազգային գործարքների հիմնական դրույթները: Կուսումնասիրվեն նաեւ պայմանագրային հարաբերությունները, միջազգային առեւտրային առեւտուրը, միջազգային ֆինանսական իրավունքի եւ վեճերի լուծման մեթոդները:

Դիմորդները պետք է ունենան իրավաբանական բարձրագույն կրթություն եւ անգլերեն լեզվի լավ իմացություն:

Դիմորդները պետք է ներկայացնեն
1. Դիպլոմի եւ ներդիրի բնագրի օրինակներ՝ իրենց պատճեններով:
2. Երկու երաշխավորագիր-նամակ:
3. Տեղում լրացնեն դիմում եւ ֆինանսական հնարավորությունների մասին տեղեկանք:

Փաստաթղթերի ընդունման կանխավճարը կազմում է ԱՄՆ 10 դոլլարին համարժեք դրամ, որը պետք է մուծել փաստաթղթերը հանձնելիս: Փաստաթղթերի ընդունման վերջին ժամկետը 1996 թ. հուլիսի 8-ն է:

Բոլոր դիմորդները 1996 թ. հուլիսի 11-ին կհանձնեն անգլերեն լեզվի իմացությունը գնահատող քննություն (բացառությամբ այն դիմորդների, ովքեր վերջերս TOEFL քննությունից ստացել են 550 եւ ավելի միավոր): Առաջին փուլով անցած այն դիմորդները, որոնք չեն բավարարի անգլերեն լեզվի իմացության պահանջված մակարդակը, կմասնակցեն 1996 թ. սեպտեմբերից մինչեւ 1997 թ. փետրվարի վերջը ՀԱՀ-ում անցկացվող անգլերեն լեզվի առաջացված ծրագրին: Անգլերեն լեզվի առաջացված ծրագրի ուսման վարձը կազմում է ԱՄՆ 180 դոլլարին համարժեք դրամ: Նախնական ծրագրի ընդունելիքը 1996 թ. հուլիսի վերջին որոշ դիմորդների հետ հարցազրույցներ կանցկացվեն: Դիմորդների անունները ու հարցազրույցների ամսաթվերը կհաղորդվեն լեզվի քննությունից հետո:

Հիմնական ծրագրում վերջնական ընդունելությունը կկատարվի դիպլոմի ներդիրի միջին ցուցանիշի, նախապատրաստական փուլում դիմորդների ցուցաբերած առաջադիմության եւ LSAT քննության արդյունքների հիման վրա: Հիմնական ծրագիրը կսկսվի 1997 թ. մարտին անգլերեն լեզվի առաջացված ծրագրի ավարտից հետո: Հիմնական ծրագիր ընդունված բոլոր ուսանողները պետք է ՀՀ կրթության եւ գիտության նախարարության հետ ստորագրեն ավարտելուց հետո երեք տարի Հայաստանում մնալու եւ աշխատելու պայմանագիր:

Լրացուցիչ տեղեկությունների համար կարող եք դիմել ՀԱՀ-ի ընդունելության գրասենյակ: Հասցեն՝ Երեւան, Մարշալ Բաղրամյան 40, առաջին հարկ, 19 սենյակ, հեռախոս 58-81-15:

ՀԱՀ-ը բացառում է ռասայական, կրոնական եւ սեռային կամ ազգային խտրականությունը:

Nestlé ֆիրմայի արտադրանքի մեծածախ վաճառք

կակաո Nesquik (450gr)

NESCAFÉ Brasero (300gr)

NESCAFÉ սուրճ GOLD (95,190gr)

շոկոլադ Lion

Դիմեք «ՀԱՅԱՍՏԱՆ» առեւտրի տուն եւ Ձեր խանութում միշտ կլինի աշխարհահռչակ ֆիրմայի բարձրորակ արտադրանքը

Մեր հասցեն Քոչարի 2

Հեռախոս 22 77 22

ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ՀՆԱՐԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆ

Երեւանի «Զվարթնոց» օդանավակայանը իրականացնում է նոր բեռնային համալիրի շինարարության ծրագիր, որը ֆինանսավորվում է Վերակառուցման եւ զարգացման եվրոպական բանկի կողմից: Այս ծրագրի իրականացման համար «Զվարթնոց» օդանավակայանը կարիք ունի հետեւյալ մասնագետների:

Շինարար-ինժեներ-[illegible]

Բարձրագույն կրթությամբ, շինարարությունում աշխատանքի 2-3 տարվա փորձով անձնավորություն կամ համապատասխան աշխատանքներում 5-8 տարվա տեխնիկական փորձ ունեցող հիմնական որակավորմամբ անձնավորություն: Անգլերենի իմացությունը (խոսել եւ կարդալ) պարտադիր է:

Ինժեներ-ճարտարապետ

Շինարարական նյութերի իմացությամբ [illegible] փորձով եւ ըստ միջազգային չափանիշների նյութերի [illegible] 2-3 տարվա փորձ ունեցող անձնավորություն:

Անգլերենի իմացությունը (խոսել եւ կարդալ) պարտադիր է:

Մեխանիկ-էլեկտրիկ (ինժեներական կրթությամբ)

Բարձրագույն կրթությամբ, շինհրապարակում 2-3 տարվա աշխատանքի կամ համապատասխան աշխատանքներում 5-8 տարվա տեխնիկական փորձ ունեցող հիմնական որակավորմամբ անձնավորություն: Անգլերենի իմացությունը (խոսել եւ կարդալ) պարտադիր է:

Քարտուղար

Անգլերենի իմացությամբ, համակարգչի, ֆաքսի եւ էլեկտրոնային փոստի (E-mail) հետ աշխատելու ունակություն ունեցող անձնավորություն:

Գրասենյակի պետ (ադմինիստրատոր)

Բարձրագույն կրթություն ունեցող, անգլերենի իմացությամբ (խոսել եւ կարդալ) գրասենյակային ամենօրյա աշխատանքին ծանոթ ղեկավարման փորձով մասնագետ:

Դիմումի ներկայացման ժամկետը 15 հունիս, 1996:

Դիմումի ներկայացման վերջնաժամկետը 15 հուլիս, 1996:

Անհրաժեշտ փաստաթղթերը՝ անձնական եւ մասնագիտական տվյալները, մեկ լուսանկար, անձնագիր:

Հասցեն՝ բեռնային համալիրի ծրագրի իրականացման գրասենյակ (վարչական շենք), Երեւանի «Զվարթնոց» օդանավակայան: Երեւան, 375042, հեռ. 77-09-88, AT&T 151-392, ներքին հեռախոս 76-93, 76-96, 79-85:

Անվճար տեղեկություններ Հայաստանում գործող ձեռնարկությունների *առաջարկի* եւ *պահանջարկի* մասին հեռախոսով: Զանգահարել 589167, 581354 «Սփյուռ»:

«Պարբերական» հրատարակչության տպարան, Երեւան-23, Արշակունյաց 2 Գրանցման թիվ 65. Դասիչ 69149. Պատվեր 2110 Տպաքանակ 4000 Ստորագրված է տպագրության 10. 06. 1996 Գինը 75 դրամ

digitised by A.R.A.R.@